

EDİRNE VE ÇEVRESİNDE YAŞANAN YUNAN MEZALİMİ (1919-1922)*

THE GREEK ATROCITIES TAKING PLACE IN EDİRNE AND ITS SURROUNDINGS (1919-1922)

İlay YILMAZ

Bilim Uzmanı, Gençlik ve Spor Bakanlığı,

ilayyilmaz1985@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-3894-005X

Geliş Tarihi: 05 Şubat 2024; Kabul Tarihi: 03 Nisan 2024

Received: 05 February 2024; Accepted: 03 April 2024

ÖZET

Birinci Dünya Savaşı sonucunda imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşması'yla Osmanlı Devleti'nin toprakları işgale açık hale geldi. İtilaf Devletleri ateşkes antlaşmasının maddelerine dayanarak Osmanlı topraklarını işgal etmeye başladı. İşgal edilen yerler içerisinde Edirne ve çevresi de bulunmaktaydı. Bölgeyi işgal eden Yunanlar Osmanlı Devleti'nde yaşayan yerli Rumları kıskırtmış ve onlardan Rum çeteler oluşturmuştur. Bu çeteler Yunanistan'dan gelen Yunan askerleriyle beraber Edirne ve çevresinde gece ve gündüz katliam, gasp, hırsızlık, yaralama, baskın, tutuklama, sürgün, işkence vs. gibi birçok mezalimde bulunmuştur. Sadece Türk ve Müslümanlar değil Rumlar da bu mezalimde zarar görmüştür. Sivillerle beraber görev başındaki kamu görevlileri ile emniyet güçleri de mezalime uğramıştır. Kadın, erkek, yaşlı ve genç herkes Yunanların hedefi olmuştur. Tüm yaşananlar, Yunanların bölgede Türklerin Rumları katlettiği ve Rumların nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu yönündeki iddialarının gerçeği yansıtmadığını ortaya koymuştur. Yunanlar, İtilaf Devletleri'nden gördükleri destek sayesinde Edirne ve çevresindeki tüm faaliyetlerini planlı ve sistematik bir şekilde gerçekleştirmiştir. Mondros'un kısıtlamalarına rağmen jandarma bölgede

* Bu makale, yazarın "Doğu Trakya'da Yunan Mezalimi (1918-1922)" adlı yüksek lisans tezinden yola çıkılarak hazırlanmıştır. This paper has been prepared based on the author's master's thesis titled "Greek Atrocities in Eastern Thrace (1918-1922)".

yaşanan olayları titizlikle araştırmış ve asayişini yeniden tesis etmeye çalışmıştır. Mondros Ateşkes Antlaşması sonrasında Yunan mezaliminin yaşandığı yerler arasında Edirne ve çevresi de bulunmasına rağmen yapılan akademik çalışmalar Batı Anadolu ve Batı Trakya üzerine yoğunlaşmıştır. Literatürde yeterince yer bulamayan bu durum, çalışmanın kaleme alınmasını gerekli kılmıştır. Çünkü Edirne ve çevresinde Yunan mezaliminde yaşananlar ortaya çıkarılmadan kalmıştır. Bu çalışma ile Batı Anadolu ve Batı Trakya'da yaşanan mezalimin aynısının Edirne ve çevresinde de yaşandığını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu maksatla Osmanlı Arşivinde tarama yapılmıştır. Bulunan çok sayıda belge doküman analizi tekniği kullanılarak incelenmiştir. Çalışmada Edirne ve çevresinde yaşanan bazı olaylara yer verilerek mezalimin boyutu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Edirne, Müslüman, Rum, Yunan İşgali, Mezalim.

ABSTRACT

With the Armistice of Mudros signed because of the First World War, the lands of the Ottoman Empire became open to occupation. The Allied Powers began to occupy Ottoman lands based on the terms of the Armistice. Edirne and its surroundings were also among the occupied places. The Greeks who occupied the region incited the local Greeks living in the Ottoman Empire and formed Greek gangs from them. These gangs together with the Greek soldiers coming from Greece committed many atrocities such as massacres, looting, theft, wounding, raids, arrests, deportation, torture, etc. in Edirne and its surroundings on day and night. Not only Turks and Muslims but also Greeks were harmed by these atrocities. Civilians, as well as on-duty public officials and security forces, were also subjected to atrocities. Women, men, old and young, everyone was targeted by the Greeks. All that happened has revealed that the Greek claims that the Turks massacred the Greeks in the region and that the Greeks constituted most of the population do not reflect reality. The Greeks, thanks to the support of the Allied Powers, carried out all their activities in and around Edirne with a planned and systematic manner. Despite the restrictions of Mondros, the gendarmerie meticulously investigated the incidents in the region and tried to re-establish order although academic studies have focused on Western Anatolia and Western Thrace., Edirne and its surroundings were also among the places that had suffered Greek atrocities after the Armistice of Mondros. Since this situation has not received adequate attention in the literature, it has necessitated the writing of this study. So, the Greek atrocities in Edirne and its surroundings remained unrevealed. This study aims to reveal that the atrocities like those experienced in Western Anatolia and Western Thrace also took place in Edirne and its surroundings. Many documents were examined by using the document analysis technique. By including some of the incidents that took place in Edirne and its surroundings, the scale of the atrocities was revealed in the study.

Keywords: Edirne, Muslim, Greek, Greek Occupation, Atrocity.

GİRİŞ

Birinci Dünya Savaşı daha sona ermeden Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Wilson, savaşa girdikten bir süre sonra 8 Ocak 1918'de 14 maddeden oluşan Wilson İlkeleri'ni Amerikan Kongresi'nde ilan etti.¹ Bu ilkelerin 12. maddesi "Şimdiki Osmanlı İmparatorluğu'nun Türklerle meskûn kısımlarına tam bir hükümlanlık hakkı tanınması, fakat bugün Türk hâkimiyetinde bulunan diğer milliyetlere de tam bir emniyet içinde yaşama ve kolayca gelişme imkânının güvence altına alınması..." şeklindedir ve doğrudan Osmanlı Devleti ile ilgilidir.² Çok geçmeden Birinci Dünya Savaşı sona ermiş, İttifak Devletleri grubu yenilmiştir. Osmanlı Devleti'nin müttefiki olan Bulgaristan, İtilaf Devletleri'yle 29 Eylül 1918'de Selanik Ateşkes Antlaşması'nı imzalayarak savaştan çekilmiştir. Bu ateşkes antlaşması, Doğu Trakya için Birinci Dünya Savaşı sonunda yeni ve tehlikeli bir durum yaratmıştır. Bu ateşkes göre İtilaf Devletleri, Bulgar topraklarından asker geçirme hakkını elde etmiş, böylece Doğu Trakya için batıdan bir saldırı ihtimali ortaya çıkmıştır.³ Öte yandan 30 Ekim 1918'de Osmanlı Devleti, İtilaf Devletleri'yle Mondros Ateşkes Antlaşması'nı imzalayarak savaştan çekilmiştir. Mondros Ateşkes Antlaşması'nın maddeleri, savaşı kazanan devletlere Osmanlı toprakları üzerinde her türlü hareket serbestliği sağlayacak şekilde hazırlanmış,⁴ Osmanlı Devleti'nin savunma sistemini büyük ölçüde yok etmiştir. Bununla birlikte bu ateşkes antlaşması, Osmanlı Devleti'ni fiilen sona erdirirken ateşkesin maddeleri İtilaf Devletleri'nin emperyal amaçlarını elde etmeleri konusunda birer tehlike olarak görülüyordu. Zaten ateşkes antlaşmasının imzalanmasından kısa bir süre sonra İtilaf kuvvetleri, 7. maddeye dayanarak Osmanlı Devleti'nin önemli bölgelerini işgal etti.⁵

---

¹ Nejdet Bilgi, "Wilson Prensipleri'nin Taşrada Küçük Bir Yansıması: Wilson Gazetesi," *Tarih İncelemeleri Dergisi*. 33/1 (2018): 2.

² Mehmet Şahingöz ve Vahdet Keleşyılmaz, "Millî Mücadele Dönemi Türk Basınında Wilson Prensipleri," *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 12/35 (1996): 362; Bilgi, "Wilson Prensipleri'nin Taşrada," 3.

³ Tefvik Bıyıklıoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, (Ankara: TTK, 1992), 195.

⁴ Sabahattin Selek, *Ulusal Kurtuluş Savaşı Millî Mücadele C. I*, (İstanbul: Milliyet, 2011), 39.

⁵ Cemil Öztürk, "Mondros Mütarekesi," *TDVİA*, 30 (2005): 272-273; Doğu Trakya'yı dolaylı olarak ilgilendiren maddeler; madde 1, madde 4, madde 5, madde 8, madde 11, madde 12, madde 20 ve madde 21'dir. Ayrıntılı bilgi için

İşgal edilen bölgelerden biri de Doğu Trakya'dır. 76 ve 15. maddeler ile bölgeyi dolaylı olarak ilgilendiren bazı maddeler Doğu Trakya'yı işgale açık hale getirdi. Özellikle Mondros Ateşkes Antlaşması'nın "Demir yolları İtilaf Devletleri tarafından kontrol edilecek" şeklindeki 15. maddesine dayanılarak⁷ 4 Kasım 1918'de Edirne'nin de içinde bulunduğu Doğu Trakya'ya önce bir Fransız alayı geldi ve ardından Uzunköprü-Sirkeci demir yolunun işletmesini ele geçirdi. Fransızlar demir yollarının korunması için yeterince kuvvete sahip olmadığını söyleyerek Yunan müfrezesinin Trakya'ya girmesine izin verdi. Böylece demir yolunun korunması işi 9 Ocak 1919'da Yunanlara verildi. 14 Ocak'ta Yunanlar demir yolu hattı boyundaki *Hadımköy, Çatalca, Çorlu, Muratlı, Lüleburgaz* ve *Uzunköprü* gibi Türk şehirlerini küçük müfrezeler yerleştirerek işgal etti. Bu yaşananlar ateşkes sonunda Doğu Trakya'nın karşı karşıya kaldığı gerçek tehlikenin Yunan işgali olduğunu gözler önüne sermiştir. Trakya'nın tam ortasından geçen bu demir yolunun Yunan taburu tarafından ele geçirilmesi ve İstanbul'un İtilaf Devletleri tarafından işgal edilmesiyle birlikte Anadolu ile bağlantısı kopan Rumeli'nin durumu daha da ağırlaştı.⁸ Sahip olduğu ekonomik ve stratejik önem ve Rumların tarihi emelleri gibi gerekçelerle Trakya bölgesi, Yunanların Osmanlı Devleti'nde işgal etmek istediği bölgelerden sadece biriydi.⁹

Yunanistan; 18 Ocak 1919 tarihli Paris Barış Konferansı'nda Edirne'nin içinde bulunduğu Doğu Trakya'nın Yunanistan'a ait olduğunu, nüfusun çoğunluğunu Rumların oluşturduğunu, bölgede

---

bakınız. Nagihan Ebru Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin Doğu Trakya'da İşgal Uygulamaları (1918-1920)" (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2018), 25-28.

⁶ 7. Madde: Müttefikler, güvenliklerini tehdit edecek durumda herhangi strateji noktasını işgal hakkına sahip olacaklardır. Bkz. Selek, *Ulusal Kurtuluş Savaşı C. I*, 37.

⁷ Seher Boykot, "Milli Mücadele Sürecinde Trakya'da Yunan Mezalimi," *Osmanlı'dan İşgal Yıllarına Mütarekeden Cumhuriyet Günlerine Mudanya* içinde, Yay. Haz. Zeynep Dörtok Abacı, (Bursa: Gaye Kitabevi, 2008), 131.

⁸ Bıyıklıoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 145, 200; Abdurrahman Bozkurt, "Yunanistan'ın Edirne'de İşgal Uygulamalarından Örnekler (1920-1922)," *Uluslararası Edirne'nin Fethininin 650. Yılı Sempozyumu Bildiri Kitabı* içinde, ed. İbrahim Sezgin, Cengiz Fedakar, Hasan Demiroğlu (Edirne: Trakya Üniversitesi, 2012): 437, 441; Selek, *Ulusal Kurtuluş Savaşı C. I*, 41, 48.

⁹ Özgür Mert, "İşgalden Kurtuluşa Doğu Trakya," *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 58 (2016): 124.

Türklerin Rumları katlettiğini iddia etti. Bu iddialar üzerine San Remo Konferansı'nda Doğu Trakya Yunanistan'a verildi. Zaten Trakya ahalişi Mondros Ateşkes Antlaşması'nın imzalanmasından itibaren bölgenin işgal edilmesinden korkuyordu, bu korkularında da haklı çıktılar.¹⁰ Böylece Doğu Trakya'nın resmen işgali 20 Temmuz 1920 sabahı başlamış, altı günde tamamlanarak 25 Temmuz 1920'de bölge Yunanistan'ın eline geçmiştir.¹¹ Fakat Yunanistan bu tarihten önce Doğu Trakya'ya gelmiştir. Bu minvalde İtilaf Devletleri işgallerde Wilson İlkeleri'nin 12. maddesini dikkate almamıştır. Çünkü bu madde, İtilaf Devletleri'nin işgal ve sömürgecilikle ilgili çıkarlarına ters düşmekteydi.¹²

Mondros Ateşkes Antlaşması sonrası yaşanan Yunan mezalimine dair araştırmaların daha çok Batı Anadolu ve Batı Trakya üzerine yapıldığı fakat Doğu Trakya'da yaşanan mezalim araştırmalarının geri planda kaldığı görülmüştür. Doğu Trakya'da yaşananların gün yüzüne çıkarılması amacıyla arşiv araştırmasına ihtiyaç duyulmuştur. Arşiv taraması esnasında Edirne ve çevresinde yaşanan mezalime ait pek çok belgeye ulaşılmıştır. Bu sebeple Edirne ve çevresinde yaşananların gün yüzüne çıkarılması amacıyla bu makale kaleme alınmış ve literatüre yeni bir kaynak kazandırmak amaçlanmıştır. Makalede, Mondros Ateşkes Antlaşması sonrası Yunan taburu ile Rum çetelerinin Edirne ve çevresinde Türk, Müslüman ve gayrimüslim ahaliye yaşattığı mezalimin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Yunan taburu ve Rum çetelerin bölgede çok sayıda mezalim olayı gerçekleştirdikleri görülse de makalede yaşananlara dair bazı örnek olaylar anlatılmaktadır. Ayrıca bu çalışma; doküman analizi tekniği kullanılarak Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Dâhiliye Nezareti, Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti, Asayiş Kalemi tasnifinde bulunan

---

¹⁰ Veysi Akın, "Trakya'nın Türklere Devir Teslimi" (Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi, 1994), 1.

¹¹ Zekeriya Türkmen, *Devlet Merkezine Gönderilen Raporlara Göre Batı Anadolu'da Yunan Mezalimi* (Ankara: Berikan Yayınevi, 2016), 21; Bıyıklıoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 140, 148, 161; İbrahim Kamil, "Bulgaristan Diplomatik Belgelerine Göre Trakya'da Millî Mücadele ve Türk-Bulgar İlişkileri (1919-1922)," *ÇTTAD*. 17/35 (2017): 89-90.

¹² Bilgi, "Wilson Prensipleri'nin Taşrada," 3.

ve Edirne ve çevresine ait olan belgeler ile benzer çalışmalar incelemeye kaleme alınmıştır.

1. EDİRNE VE ÇEVRESİNDE YUNANLARIN FAALİYETLERİ

1919-1923 yılları arasında İtilaf Devletleri'nin desteğiyle Yunan askerleri ve bazı yerli Rumlar tarafından Osmanlı topraklarında yaşayan Türk ve Müslümanlara karşı "gasp, yağma, hırsızlık, katliam, yaralama, işkence, kadın ve kızların ırzına tecavüz, mukaddesata hakaret, yerleşim yeri ve binaların yakılıp yıkılması, yerinden etme ve göç, asimilasyon, zorla din değiştirme" gibi mezalim faaliyetleri gerçekleştirildi.¹³ Bu mezalimin amacı Türk ve Müslüman nüfusun huzurunu bozarak kaçtırmak, böylece yerlerine Rumları yerleştirmek, Mondros'un 7. maddesine işlerlik kazandırmak amacıyla bölgede asayiş bozarak işgale ortam hazırlamak ve bölgenin Wilson İlkeleri doğrultusunda Yunanistan'a katılmasını sağlamaktı.¹⁴ Bu doğrultuda bazı yerli Rumlar, bölgede asayişin olmadığını göstermek amacıyla sabaha kadar evlerinden ateş etmiş ve böylece Müslümanları tahrik ederek onların da ateş etmelerini sağlamaya çalışmıştır.¹⁵ Yaşananlara rağmen Fransızlar, bu yerli Rumlara karşı fazlasıyla müsamaha göstermiştir.¹⁶

Yunanlar hem de Anadolu hem de Trakya için bu faaliyetleri gerçekleştirmiştir. Trakya Rumlarını *Yunan Komitesi* ve *Trakya Komitesi* olarak iki teşkilat halinde idare etmişti ve her iki komitenin de merkezi İstanbul'daydı. En önemlisi *Trakya Komitesi*'ydi ve komitenin en önemli teşkilat merkezleri Çorlu, Keşan ve Gelibolu'daydı. Komitenin hedefi Trakya'nın Yunanistan'a katılmasını sağlamaktı. Bu amaçla komite, çeteler kurarak Trakya'da huzur ve asayiş bozmak; Türkleri korkutmak ve yabancıların müdahalesine açık hale getirmek için çalışmıştır.¹⁷

¹³ Salim Gökçen, "Milli Mücadele'de Yunan İşgallerinin Genel Karakteri," *CTAD*. 23/12 (2016): 91, 93.

¹⁴ Zafer Çakmak, *İzmir ve Çevresinde Yunan İşgali ve Rum Mezalimi* (İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2007), 73.

¹⁵ Zekai Güner, *Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Kuruluşu ve Faaliyetleri (1 Aralık 1918-13 Mayıs 1920)* (Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 1998), 105.

¹⁶ Güner, *Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk*, 106.

¹⁷ Selek, *Ulusal Kurtuluş Savaşı C. I*, 49; Bıyıkhoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 201.

*Yunan Komitesi*¹⁸ ise, geri dönen Doğu Trakyalı Rum muhacirlerin evlerini tamir etmek, onlara tarım aletleri temin etmek, çift hayvanı almak için para desteğinde bulunmuştur. Böylelikle Rum köylüler tarlalarını ekmeye başladı ve zararlarını hasada kadar telafi edecek seviyeye geldiler.¹⁹ Bununla ilgili olarak *Doğu Trakya'ya Salib-i Ahmer'* den bir heyet geldi ve bölgeye gelen Rum muhacirlerin durumunu soruşturdu. 31 Mayıs 1919'da *Salib-i Ahmer'e mensup iki Amerikan zabiti, bir kadın, bir papaz ve bir tercümandan oluşan Amerikalı heyet* posta treniyle İstanbul'dan Çorlu'ya gelip doğrudan hükümete gitti. Gelen Ermeni ve Rum muhacirlerin bölgeye yerleştirilip yerleştirilmediklerini, tüm fakirlere yapılacak yardımlar ile ekonomik durumlarını, tarım aletleri gibi konularla Çorlu'da ne kadar sayıda koyun olduğunu araştırdı.²⁰ Aynı gün bu heyet, otomobille Çorlu'dan Hayrabolu'ya geçti. Buradaki yardıma muhtaç olan çeşitli milletlerin nüfus miktarını kaydederek Babaeski'ye oradan da Uzunköprü'ye gitti. Bu heyette bulunan bir zabıt, önce Uzunköprü'deki İngiliz temsilcisi ile Yunan zabitlerini ziyaret etti. Bu ziyaretten sonra gıda malları ve fiyatları hakkında Uzunköprü Kaymakamı'yla görüştü. Amerikalı heyet, Uzunköprü'de fazla durmayıp Eskişehir'e oradan da Zaluf (Kiremitçi Salih köyü) nahiyesine gitti. Burada bazı harap binalarla Rum ve Müslüman muhacirlerin iskân ve durumlarını araştırdı. Ayrıca şarkı söyleyen Rum köylülerin fotoğraflarını çekip araştırma ve seyahatine devam etti. Bu araştırmanın Balkan Savaşı'nda harabeye dönen Eskişehir ile Zaluf'taki Türkler tarafından Rumlara yapılan saldırı ve tecavüzlere bir iz bulmak amacıyla yapıldığı anlaşıldı.²¹

Balkan Savaşı sonrası imzalanan 14 Kasım 1913 Atina Antlaşması'yla Meriç Nehri'nin batısı Yunanistan'a bırakılmıştır. Bu dönemde Osmanlı toprağı olan Eskişehir ile Zaluf Meriç Nehri'ne ve sınıra çok yakındır, üstelik komşu durumunda olan bu iki yerleşim

¹⁸ Tefik Bıyıklıoğlu *Trakya'da Millî Mücadele* adlı eserinde "Yunan Komitesi" yerine "Yardım Komitesi" tabirini kullanmıştır. Bkz. Bıyıklıoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 201.

¹⁹ Selek, *Ulusal Kurtuluş Savaşı C. I*, 49; Bıyıklıoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 201.

²⁰ BCA, DHEUM.AYŞ, 12/38/8, 1 Haziran 1919; BCA, DHEUM.AYŞ, 12/38/2, 9 Haziran 1919.

²¹ BCA, DHEUM.AYŞ, 12/38/6, 4 Haziran 1919; BCA, DHEUM.AYŞ, 12/38/10, 14 Haziran 1919; BCA, DHEUM.AYŞ, 12/38/11, 14 Haziran 1919.

yerinde Amerikalı heyetin araştırmalar yapması dikkat çekicidir. Heyet tarafından yapılan bu araştırma, hem Yunanistan'ın Paris Barış Konferansı'nda dile getirdiği iddialarına kanıt bulmak hem de Wilson İlkelerinin 12. maddesini yürürlüğe sokmak için yapıldığı açıktır. Böylece sınıra yakın bu yerleşim yerlerinin önce özerk hale getirilip daha sonra Yunanistan topraklarına katılması amaçlanmıştır. Bu durum Yunanistan'ın Osmanlı'nın elinde olan Edirne ve çevresindeki toprakları ele geçirmek için her yolu denediğini göstermektedir.

9 Ocak 1919'da Uzunköprü-Sirkeci demir yolunun korunması işi için görevlendirilen *Yunan taburu* ile *Trakya Komitesi* tarafından yerli Rumlar kışkırtılarak Rum çeteler oluşturuldu. Bu çetelerin zaman kaybetmeden harekete geçmesi, Osmanlı Hükümeti'nin yok sayıldığını ve otoritesinin de sarsıldığını ortaya koymaktadır.²² Dâhiliye Nezaretine, Çatalca Jandarma Tabur Kumandanlığı tarafından gönderilen raporda çete teşkilatı ve faaliyetleri üzerine bilgi verilmiştir. Bu raporda, Rum çetelerinin çoğu defa Müslüman kıyafeti giyerek köylere geldiği ancak konuşmalarından Rum olduklarının anlaşıldığı bildirilmiştir. Bununla beraber bazen birkaç kişiden oluşan çetelerin kimi silahlı kimi silahsız olarak köylere gelerek Müslümanları korkutup işkence ettikleri ifade edilmiştir.²³

Uzunköprü ve civarında Rum çeteleri sadece sivilleri değil; aynı zamanda polis, jandarma ve devlet memurlarını, Keşan'dan İpsala'ya giden Türk savcısını ailesiyle beraber şehit etmiştir. Ayrıca ahaliden bazılarını baltalarla, bir bucak müdürünü de taşla katletmiştir. Rum çeteler yakaladıkları Türk subaylarını da soymuştur.²⁴ Çeteler bu mezaliminde yıldırma ve korkutma yoluyla hem devlet memurlarının hem de Trakya halkının işgallere direniş azmini kırmaya ve onların moralini bozmaya çalışmıştır.²⁵

Yunan Hükümeti ve Rum çeteleri arasında her zaman bir iş birliği vardı. Osmanlı Devleti'nde yaşayan Rumları kışkırtmak amacıyla Rum çeteler, Yunan Hükümeti tarafından silahlandırıldı; yiyecek, giyecek ve maaşları Yunan Hükümeti'nin bilgisi dâhilinde

²² Bıyıkhoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 200.

²³ Türkmen Törel, "Trakya'nın İşgali ve Yunan Mezalimi (1919-1922)," *Tarih Araştırmaları Dergisi*. 31/51 (Ankara 2012): 243.

²⁴ Bıyıkhoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 202-203.

²⁵ Törel, "Trakya'nın İşgali ve Yunan," 244; Mert, "İşgalden Kurtuluşa," 126.

merkez komitesi aracılığıyla konsoloslara, konsoloslardan da metropolitler aracılığıyla Rum köylerindeki papaz ya da güvenilir bir kişi tarafından çetelere ulaştırıldı. Ayrıca Yunan kralı tarafından 12.000 eşkıya teçhizatlandırıldı ve Yunanistan'daki Hıristiyanlardan da çeteler için yardım toplandı. Çetelerin tüm ihtiyaçları bazı Rum köylülerince karşılanmış olup bu çete üyeleri Rum köylerinde saklanmıştır. Yaralanan eşkıyaların tedavileri Rum doktorlar tarafından yapılmış, baskınlar için yeteri kadar eşkıya bulunamazsa Rum köylülerden takviye yapılmıştır.²⁶ Ayrıca bazı yerli Rumlardan oluşan çetelerin bağlı oldukları Yunan taburundan izin alıp silahlı şekilde köylerine gittikleri ancak silahsız olarak geri döndükleri görülmüştür.²⁷ Bununla beraber her köyde Rum çetelerinin mütevellî ve kılavuzları bulunmaktaydı. Bunlar çetelere her türlü yardımda bulunarak gerekli silahları temin edip asker geldikçe de haber vermiştir. Yunan askerî yetkilileri çete faaliyetlerinin her safhasında bizzat bulunmuştur. Her yönden takviye edilen bu çetelerin dinî bir imtiyaza sahip olduğu ve ayrıca Patrikhane tarafından da gizli veya açıktan desteklendiği görülmektedir.²⁸ Başta patrik vekili olmak üzere Rum din adamları çete reisi ve terör örgütü lideri gibi davranmıştır.²⁹ Rum kiliseleri de çete üyelerini zor zamanlarda kiliselerde barındırmış ve her türlü yardımı yapmıştır.³⁰ Bununla beraber bu dönemde Çorlu Metropolitî'nin Patrikhaneye Trakya'nın ilhakını isteyen bir muhtıra göndermesi dikkat çekmektedir. Ayrıca yakalanan çete lideri Dimitri'nin üzerinden Keşan Metropolitî'ne ait resmî mührün çıkması da çetelerin Patrikhane tarafından desteklendiğini göstermektedir.³¹

Rum çeteler şehirlerden uzak durup faaliyetlerini daha çok kırsal kesimde gerçekleştirmiştir. Birçok köy ve kazada yaşayan Müslüman ahali baskı ve zulümler yüzünden yerlerini terk ederek

---

²⁶ Azmi Yıldırım, "Rum Çetelerinin Türklere Karşı Faaliyetleri (1912-1922)," *Türkler*. XV (Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002), 801.

²⁷ Güner, *Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk*, 106.

²⁸ Yıldırım, "Rum Çetelerinin Türklere," 801.

²⁹ Ali Güler, *Dünden Bugüne Yunan-Rum Terörü* (İstanbul: Emre Yayınları, 2003), 26.

³⁰ Nihat Gül, "Balkan Harbi ve Takip Eden On Yıllık Süreçte Yunan Dış Politikası Esasları Ekseninde Türk ve Gayrimüslimleri Hedef Alan Baskıcı ve Asimilasyona Matuf Uygulamalar ve Günümüze Yansımaları" (Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, 2007), 25-26.

³¹ Mert, "İşgalden Kurtuluşa," 125-126.

göç etmeye başlamıştır.³² Göçler sadece Rum çetelerinin mezalimi sonucunda değil aynı zamanda Yunan askerlerinin işgal ettikleri bölgeyi bir an önce boşaltmaya çalışmaları nedeniyle de yaşanmıştır.³³ Doğu Trakya'dan İstanbul'a göç edenlerin sayısı 1 Aralık 1920'de 40.000'e ulaşırken göç edenler arasında tayin isteyen Osmanlı devlet memurları da bulunmaktaydı.³⁴

Tüm bu faaliyetler baştan beri belli bir plan ve program içerisinde Yunan makamların verdiği emirlere uyularak yürütülmüştür.³⁵ Kısacası Rum çeteleri Edirne ve çevresinde istedikleri gibi hareket edebilmiş, bunu yaparken Mondros Ateşkes Antlaşması'nın Osmanlı ordusunun silahsızlandırılmasıyla ilgili olan maddenin oluşturduğu boşluktan yararlanmışlardır.³⁶

Doğu Trakya'nın işgali için Yunan Hükümeti her yolu denemiştir. Yunan uçakları, Doğu Trakya semalarında Osmanlı tebaası olan Rumlara ithafen yazılmış propaganda malzemesi atarak faaliyetlerine devam etmiştir. Örneğin 19 Haziran 1920'de sabah saat 11.00 sularında Meriç Nehri'nin batı tarafından gelen ve Keşan üzerinde uçan beyaz renkli bir Yunan uçağı, Keşan kazası ve civarındaki köylere beyannameler atmıştır.³⁷ 7 Temmuz 1920'de de saat 13.00 civarında Yunanistan'dan kalkıp Sofulu yönünden gelen bir düşman uçağı, Uzunköprü üzerinden geçerken başka bir beyanname daha atmıştı. Düşman uçağı, Türk topçularının ateşiyle Dime-toka istikameti yönünde çekilmek zorunda kaldı. Bu beyannamenin içeriğı daha öncekilerle aynıdır ve **"Bir Müddet Sonra Geliyoruz"** cümlesi de eklenmiştir.³⁸ Yunanlar, beyannameler atmak suretiyle Müslüman ahalinin direnişini kırmayı; Rumların da cesaretini arttırmayı amaçlamıştır.³⁹

---

³² Gül, "Balkan Harbi," 28.

³³ Salim Gökçen, "Milli Mücadele'de Yunan İşgallerinin Genel Karakteri," *CTAD*. 23/12 (2016): 94.

³⁴ Mert, "İşgalden Kurtuluşa," 127.

³⁵ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 199; Gökçen, "Milli Mücadele'de Yunan," 93.

³⁶ Kamil, "Bulgaristan Diplomatik Belgelerine Göre," 88.

³⁷ *BCA*, *DH.EUM.AYŞ*, 42/70/3, 23 Haziran 1920; *BCA*, *DH.EUM.AYŞ*, 42/70/1, 29 Haziran 1920.

³⁸ *BCA*, *DH.EUM.AYŞ*, 43/48/3, 8 Temmuz 1920; *BCA*, *DH.EUM.AYŞ*, 43/48/1, 11 Temmuz 1920.

³⁹ Bahadır Pakyürek, "Yunan İşgal Sürecinde Lüleburgaz (1919-1922)" (Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2019), 63.

Yunanlar, ayrıca uçakları farklı amaçlarla kullanıp bölgede uçaklardan propaganda malzemesi yanında bomba atmak suretiyle sivilleri hedef almıştır. Örneğin bir Yunan uçağı, 18 Temmuz 1920'de saat 7.30 sularında Uzunköprü kasabası üzerinde dolaşip birer buçuk kilo ağırlığındaki üç bombayı şehrin farklı yerlerine atmıştır. Bombalardan biri Rum mahallesi kenarındaki bir sebze bahçesine diğeri kasabanın en uzak noktasında bulunan bir mağaza dükkânının kenarına isabet etmiştir. Bu bombaların patlamasıyla yaralanan iki çocuktan 16 yaşındaki Muharrem elindeki yara iyi durumda olduğu için askerî hastaneye nakledilmiştir. Diğeri yaralı 6 yaşındaki Ayşe Saniye'nin durumu hakkında bir bilgiye ulaşılamamıştır. Bölgede yerleşim yerlerine uçaklarla bomba atmak gibi savaş kaidelerini ihlal eden Yunanistan'ın uyarılması amacıyla İtilaf Devletleri'ne gereken girişimlerde bulunulmuşsa da bir sonuç alınamadı.⁴⁰ Yunanistan'ın sivilleri bombalamak gibi savaş suçu işlemekten çekinmemesi İtilaf Devletleri'nin desteğini arkasında hissetmesinden ileri gelmektedir.

Rumlaştırma faaliyetleriyle karşı karşıya kalan Trakya, Rum göçmenlerin yerleştirildikleri yerlerin başında gelmiştir. Rum metropolitler, Doğu Trakya'da çoğunluğu oluşturmak amacıyla hangi bölgeye ne kadar Rum göçmen yerleştirileceğini hesaplamış ve raporlarla durumu Yunanistan'a bildirmiştir.⁴¹ Raporlar doğrultusunda Yunanistan, Patrikhane ile iş birliği yaparak çok sayıda Rum'u Doğu Trakya'ya göç ettirmiştir. Patrikhanenin de etkisiyle İngiltere ve Fransa tarafından gereğinden fazla desteklenen Yunanistan, nüfus yapısını büyük ölçüde etkileyecek olan bu faaliyeti gerçekleştirmiştir.⁴² Yunanlar, Doğu Trakya'ya Rumlarla beraber Yunan askerini de sevk etmiştir. Yunan askerlerinin sevkياتında Doğu Trakya'nın tam ortasından geçen demir yolunun rolü büyüktür.⁴³ Sevkiyatlar sonucunda Yunan taburu yaklaşık 1.500 civarına ulaşırken bütün Trakya'da üç Tümenli⁴⁴ Türk Kolordusu (yani 1.

⁴⁰ BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/18/4, 19 Temmuz 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/18/6, 19 Temmuz 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/18/1, 20 Temmuz 1920.

⁴¹ Güler, *Dünden Bugüne Yunan*, 152, 157, 163.

⁴² Yıldırım, "Rum Çetelerinin Türklere," 802.

⁴³ Pakyürek, "Yunan İşgal Sürecinde," 25.

⁴⁴ Bu üç Tümen 49. Tümen Kırklareli ve dolayları, 60. Tümen Uzunköprü, Keşan ve İpsala bölgesi ile 55. Tümen Tekirdağ ve dolaylarında bulunmaktadır. Bkz. Mert, "İşgalden Kurtuluşu," 136.

Kolordu) terhisler yüzünden 1.200'e düşmüştür. Yunanistan, asker sevkiyatını Doğu Trakya'ya geldiği günden beri sistemli bir şekilde gerçekleştirmiştir. Yunanlar bu süreci, Doğu Trakya'daki Yunan taburundan terhis ettiği askerleri yerli Rumların arasına karıştırarak ve bu askerlerin yerine ise Yunanistan'dan silahlı bir şekilde getirdiği askerleri Yunan taburuna katarak yürütmüştür.⁴⁵ Örneğin Aralık 1919'da Çorlu ve Muratlı istasyonlarından 70, Babaeski'den ise 166 Yunan askeri Lüleburgaz'a ve buradan Uzunköprü'ye gönderilmiştir. Yunanlar taburdaki askerleri silahsız olarak terhis ederken Yunanistan'dan getirdiği bu askerleri Uzunköprü'ye daha önce gelen Yunan askerleriyle yer değiştirmek üzere silahlı olarak sevk etmiştir. Yunanistan bu şekilde Doğu Trakya'da sürekli faaliyet göstererek silahlarını arttırmaya çalışmıştır.⁴⁶

1920 yılının Ocak ayında Uzunköprü'den 150 Yunan askeri yük treniyle Lüleburgaz'a sevk edilirken askerî sevkیات da devam etmiştir.⁴⁷ 1920 yılında Karaağaç taraflarına Yunanların asker sevkİYATI yapacakları yönünde istihbarat da alınmıştır.⁴⁸ 1922 yılına gelindiğinde ise Yunanistan'ın Doğu Trakya'ya asker sevkİYATINA devam ettiğine, bunun yanında eski Mannlicher markalı silahlarla birlikte 1880 yılından evvel kullanılmış silahları ahaliye dağıttığına ve Uzunköprü'ye bir generalin de geleceğine dair bir istihbarat alınmıştır.⁴⁹ Doğu Trakya'da önce geceleri gizli fakat İzmir'in işgalinden sonra alenî ve sistemli bir şekilde yürütölen bu hazırlıklar olması muhtemel bir savaş için yapılmıştır. Bu hazırlıkların İzmir'in işgalinden sonra alenî yapılmasının sebebi Yunanların cesaretinin artması ve İngilizlerin desteğini arkalarında hissetmeleridir. Yunanların bölgede yaptığı sevkİYATLAR ve cepHANE depolamasındaki maksadı, Batı Trakya'nın devamı olarak gördüğü Doğu Trakya'yı tamamen kendi topraklarına katma düşüncesidir.⁵⁰ Yunanların

⁴⁵ Bıyıklıoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 201; Selek, *Ulusal Kurtuluş Savaşı C. I*, 49.

⁴⁶ BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/19, Aralık 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/21, 7 Aralık 1919.

⁴⁷ BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/40/1, 14 Ocak 1920.

⁴⁸ BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/5, 11 Temmuz 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/1, 15 Temmuz 1920.

⁴⁹ BCA, DH.EUM.AYŞ, 62/20/3, 6 Temmuz 1922; BCA, DH.EUM.AYŞ, 62/20/7, 3 Temmuz 1922.

⁵⁰ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 62, 128.

geldiği günden beri bölgeye yaptığı silah ve cephane sevkiyatı konusu gibi benzer durumlarda Edirne Valiliğinin vereceği emre göre davranılmasına dair emir, Emniyet-i Umumiye Müdürlüğünden Uzunköprü Hudut Müfettişliğine bildirilmiştir.⁵¹

Yunanistan'ın asker sevkiyatı yanında mühimmat sevkiyatı yaptığı da görülmüştür. Örneğin bir makineli tüfeğe sahip silahlı 9 Yunan askeri, 30 Aralık 1920 gecesi yanlarında 4 sandık cephaneyle Selanik'ten Uzunköprü'ye geldi. Bu sandıkları Uzunköprü İstasyonu'nda bulunan Yunan askerlerine teslim ettikten sonra Lüleburgaz'a gittiler.⁵² Ayrıca Yunanlar 1920 yılı içinde Dedeoğaç'tan Karaoğaç'a altı vagon tel de getirdiler.⁵³ Yunanların bölgeye sürekli asker ve mühimmat sevkiyatında bulunması ve Rum göçmenleri yerleştirmesi burada geçici değil kalıcı olmayı planladıklarını göstermektedir.

Yunan taburu bu şekilde bölgede günden güne asker ve mühimmat sayısını arttırmıştır. Hıristiyan ahaliden bazıları getirilen bu askerlerin burada kalmasını isterken bazıları ise istemiyordu. Bu Hıristiyan ahalî şu ana kadar yaşanan karışıklıklara rağmen Müslümanlarla kardeş gibi geçindiklerini, bu yüzden mal ve canlarının korunmasına hiçbir sebep ve gerek olmadığını, her iki unsur arasında bir olayın ortaya çıkma ihtimalinin olmadığını ancak böyle bir durum ortaya çıkarsa buna neden olanlara gereken cezaların hükümet tarafından verileceğini dile getirmiştir⁵⁴. Öte yandan Yunanların bölgeye asker ve mühimmat sevk etmesi Müslümanların da dikkatini çekmişti. Ayrıca bu durum bu zamana kadar yaşananlar sebebiyle Müslümanları endişelendirmişti.⁵⁵

Yunanistan, Osmanlı Devleti'nin sınırlarının kontrolünü ele geçirdince⁵⁶ sınırda da bazı hazırlıklar yapmıştır. Öyle ki 18 Haziran

⁵¹ Bozkurt, "Yunanistan'ın Edirne'de," 442.

⁵² BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/89/1, 6 Ocak 1920.

⁵³ BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/3, 10 Temmuz 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/1, 15 Temmuz 1920.

⁵⁴ *Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi*, C. II (Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 1996): 35.

⁵⁵ BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/9, 2 Aralık 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/11, 3 Aralık 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/15, 3 Aralık 1919.

⁵⁶ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 131.

1920’de dört-beş kişiden oluşan bir düşman süvari müfrezesinin Küplü köyünün⁵⁷ karşısındaki Meriç Nehri’nin batısında olduğu görülmüştür.⁵⁸ Bununla beraber Yunanlar tarafından sınır çizgisi üzerinde bulunan karakollar da takviye edilmiştir. Fakat bu hazırlıklara rağmen sınırdan herhangi bir saldırı olmamıştır.⁵⁹ Yunanlar sınırlar dahil Doğu Trakya’daki tüm bu faaliyetlerinde bölgeyi ele geçirmek için her türlü çalışmayı yapmıştır.

Yunanlar Edirne’de trenle seyahat eden yolcuların hem seyahat özgürlüğüne engel olmuş hem de onları tutuklayarak istihbarat toplamaya çalışmıştır. Örneğin 11 Haziran 1920’de trenle İstanbul’dan Edirne’ye gelen yolculardan Rüsumat-ı Sandık Emimi Hilmi, Alpullu köyünden Hüseyin Bin Ahmet, Çorlu’da dava vekili Ahmet Hilmi Efendi, Kunduracı Sami, Ali Remzi, Bezzaz Rifat Mitraki Yunan askerleri tarafından Kuleli İstasyonu’nda trenden indirilmiştir. Üzerleri aranan bu yolcuların nakit paraları alındıktan sonra bu kişilerden üçü Uzunköprü’ye gönderilerek diğerleri serbest bırakılmıştır. Yunan askerleri, bu kişilere baskı yaparak Türklerin yapacağı askerî harekâta dair bilgi almak istemiştir. Ayrıca bu kişilere Uzunköprü’deki Türk kumandanın ismi ile Osmanlı askerinin sayısı sorulmuştur. Bezzaz Rifat Mitraki sorgusunda Uzunköprü’de tahminen 1.500 Osmanlı askeri olduğunu söylemiştir. Edirne Valiliği tarafından Yunan makamlarına Kuleli İstasyonu’nda yaşananlarla ilgili başvuru yapılmıştır. Yunan yetkililer, bu kişilerin seyahat belgelerinin Yunan memurları tarafından vize edilmemesi nedeniyle seyahatlerine izin verilmediğini; ayrıca bu yolcuların paralarının gasp edilmesiyle ilgili bilgilerinin olmadığını söylemiştir.⁶⁰

Edirne ve çevresinde her açıdan kontrolü ele geçirmek isteyen ve bunun için uğraşan Yunanlar demir yolu hattında seyahat eden trenleri, silah sevkiyatı yapıp yapılmadığını kontrol etmek amacıyla silah zoruyla durdurmuştur. 1920’de Fransız kumandanlığının trenlerin durdurulmaması yönündeki emrine rağmen Fransız

⁵⁷ Günümüzde Edirne’nin Meriç ilçesine bağlıdır.

⁵⁸ BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/35/3, 23 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/35/1, 27 Haziran 1920.

⁵⁹ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. II, 179-180.

⁶⁰ BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/1, 22 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/6, 23 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/5, 28 Haziran 1920.

şirketine ait demiryolu hattında İstanbul'dan Edirne'ye ve Edirne'den İstanbul'a giden posta trenleri, Yunan askerleri tarafından Hadımköy'de silahla tehdit edilerek durdurulmuştur. Özellikle 19 Haziran 1920'de İstanbul'dan gelen posta treni durdurulup ticarî eşya yüklü vagonu yapılan kontrolden sonra trenin hareketine müsaade edilmiştir. Yunanların uluslararası hukuka aykırı olarak tren ve yolculara saldırmaması konusunda Türk makamları tarafından İtilaf Devletleri temsilcilerine gerekli başvurular yapılmıştır.⁶¹

Yunanlar haberleşmeyi engellemek amacıyla trenlerdeki posta evraklarına zarar vermiştir. Yunan askerleri 7/8 Temmuz 1920 gecesi Edirne'den hareket eden posta trenindeki posta evrakını yırttı. Bunu engellemeye çalışan posta memuruna da hakaret ettiler. Bunun üzerine posta evrakları birkaç gün kolordunun güvenliği altında karadan Uzunköprü'ye gönderildi.⁶² Yunanlar haberleşmeyi engellemek için sadece posta trenlerindeki postalara zarar vermekle kalmadı. Ayrıca Yunanlar Uzunköprü'den Edirne'ye teslim edilen posta çantasını her gün kontrol etmiş, şüphelenilen mektuplara el koymuşlardı. Resmî yazışmalara sansür uygulamış, Edirne telgraf hattını kontrol ederek sadece şifreli resmî yazışmalara müsaade etmişlerdi.⁶³ Buna karşın Edirne posta treninin Müslüman makinisti, Yunanların kendi aralarındaki haberleşmeyi sağlamak için Kuleli İstasyonu civarındaki bir tepeye telsiz telgraf cihazı kurduklarını haber etmiştir.⁶⁴ Yunanlar, Türklerin kendi aralarındaki haberleşme sayesinde birleşip işgale karşı direnişe geçeceklerinden özellikle de trenler vasıtasıyla silah sevkiyatı yapacaklarından şüphelenmekteydi. Eğer Türkler direnişe geçerse bölgeyi kaybetmekten korkuyorlar ve "Büyük Yunanistan"ın gerçekleşme hayaline bu kadar yakın olduklarını düşündükleri vaziyetten uzaklaşmak istemiyorlardı.

Yunan askerleri, bölgeye hâkim olmak amacıyla Osmanlı Devleti'ne karşı Rum ahaliyi kışkırtarak kullanma yoluna

---

⁶¹ BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/3, 23 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/6, 23 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/5, 28 Haziran 1920.

⁶² BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/3, 10 Temmuz 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/1, 15 Temmuz 1920.

⁶³ Bozkurt, "Yunanistan'ın Edirne'de," 448.

⁶⁴ BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/3/2, 6 Temmuz 1920.

gitmiştir.⁶⁵ Yunanlar bu emellerine ulaşmak için nüfuslu Rum ahalinin ve din adamlarının desteğini sağlamaya çalışmıştır. Buna örnek bir olay 1920 yılı Nisan ayında yaşanmıştır. Uzunköprü'ye gelen üç Yunan zabiti, Despothane'den Rum Metropolit vekili ve Rum ahaliden nüfuzlu bazı kişilerle gizlice görüştüktan sonra Uzunköprü'den ayrıldı. Bu görüşmelerde neler konuşulduğu bilinmediği gibi görüşmelerden sonra ne gibi hazırlıklar yapıldığı jandarma tarafından dikkatlice takip edilmiştir. Bu görüşmeden bir süre sonra Türkler tarafından Rumların katledildiğine dair Uzunköprü Rum Metropolit vekilince İtilaf Devletleri'ne gerçeği yansıtmayan şikâyet telgrafları çekildi.⁶⁶ Bu durum yapılan gizli görüşmenin içeriğini ortaya koymuştur.

2. YUNAN ASKERİNİN EDİRNE VE ÇEVRESİNDEKİ MEZALİMLERİ

Yunan askerleri geldiği günden itibaren Edirne ve çevresinde; katliam, adam öldürme, gasp, hırsızlık, işkence, tehdit, tutuklama, sürgün, ibadetlere engel olma, baskı, yasaklamalar gibi birçok olumsuz olay gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirdiği tüm bu mezalimi bölgenin Yunanistan'a ilhakını sağlamak amacıyla yapmıştır. Bu amacın mahkeme kayıtlarına bile geçtiği görülmektedir.⁶⁷ Yunan askerlerinin gerçekleştirdiği mezalimi örnekler halinde incelemek mezalimin boyutunu gözler önüne sermektedir.

2.1. Devlet Memurlarına Yapılan Saldırıları

Yunan askerleri, geldikleri günden itibaren asayişten sorumlu olan Türk polis ve askerlerine saldırılarda bulunmuş, Osmanlı memurlarının görevini yapmalarını engellemek için her yolu denemiştir. Yetkileri olmadan sivil ya da memurlara karşı keyfi tutuklama yoluna gitmiştir. Bunu özellikle yönetime müdahale edebilmek için yapmıştır. Ayrıca Yunan askerleri tutukladıkları kişilere suç isnat edip ceza vermiş, eğer tutuklayamazlarsa olayla ilgisi olmayanlardan hıncını çıkarmıştır.⁶⁸

Örneğin 3-4 Kasım 1919 Salı akşamı Uzunköprü'de bir jandarma ve bir inzibat askeriyle beraber devriyeye çıkan Polis

⁶⁵ Güler, *Dünden Bugüne Yunan*, 34.

⁶⁶ BCA, DH.EUM.AYŞ, 34/41/3, 7 Mayıs 1920.

⁶⁷ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 118.

⁶⁸ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 67-68.

İbrahim Efendi, Rum Muradiye Mahallesi'ndeki Yunan karargâhı önünde nöbetçi olan Yunan askerince durdurulup kötü muameleye uğramıştır. Bu durum karşısında iki askeri olay yerinde bırakıp hemen karakola giden İbrahim Efendi, Polis Memuru Mahmut Efendi'yi 10 silahlı askerle birlikte olay mahalline göndermiştir. Polis İbrahim Efendi'yi tutuklayıp Yunan koğuşuna götürmek isteyen Yunan zabiti, olayı büyütmüş, yanına aldığı 10 silahlı askerle beraber karakola gitmiştir. Karakolda yaşanan tartışmada İnzibat Askerî Memuru Arif Efendi ile jandarma emini tarafından Yunan zabatine, halkı korumakla sorumlu olan polis devriyesine müdahale ettiği; İbrahim Efendi'ye karşı şahsî bir tutum içinde olduğu ifade edilirken ayrıca Polis İbrahim Efendi'yi tutuklayarak Yunan koğuşuna götürmek istemesi için bir sebep olmadığı belirtilmiştir. Bunun üzerine Yunan zabiti, bir onbaşı ve üç askerden oluşturduğu bir Yunan devriyesini süngüleri takılı halde gece gündüz ve dört saatte bir değiştirmek suretiyle Uzunköprü'de dolaştırmıştır. Ayrıca Yunan askerlerine silah kullanma ve taarruz etmeleri için emir de vermiştir. Yunan zabiti tarafından aynı zamanda şehrin asayişinden sorumlu olan Türk inzibat memurlarının görevini yapması da engellenmiştir. Bu olanlara rağmen Türk yetkililer bu Yunan devriyesine bir müdahalede bulunmamıştır. Yunan zabitinin bu taşkınlığı ve silah kullanma emri, Uzunköprü Kaymakamlığına ayrıca Uzunköprü Komiser Muavinliği tarafından da Emniyet-i Umumiye Müdürlüğüne bildirilmiştir. Olay gecesiyle ilgili Polis İbrahim Efendi ile Yunan zabitinin ifadeleri alınmış; İbrahim Efendi ifadesinde Yunan zabitinin kendisini tutuklamak istediğini söylemiş Yunan zabiti ise ifadesinde, kendisine İbrahim Efendi'nin silah çektiğini söylemiş, fakat sebebini açıklayamadığı halde İbrahim Efendi'den şikâyetçi olmuştur. Tarafların ifadeleri birbirini tutmadığı için olayın araştırılmasına karar verilirken yapılan araştırma neticesinde olayın şahsî nedenlerle vuku bulduğu anlaşılmıştır. Yaşanan olayı fırsat bilen Yunan zabitleri, kasabadaki karargâhları önünden devriye geçirilmemesi isteğini İngiliz Kontrol Zabıtlığına tekrar iletmiş, ayrıca Polis İbrahim Efendi hakkında polis

müdüriyetinin gerekeni yapması için Yunanlar tarafından İngiliz Murahhas Askerliğine de başvurulmuştur.⁶⁹

Yunanların uluslararası toplantılar yanında işgal ettikleri topraklarda sıradan bir günde bile Türk ve Müslümanlarla olan münasebetlerinde olay çıkartıp gerçeğe uymayan beyanlarda bulunmaları ve bunu fütursuzca sürdürmeleri sıklıkla başvurdukları yöntemlerden olmuştur. Yunanların İtilaf Devletleri'nden gördükleri sonsuz destek buna cüret etmelerinde en başta gelen sebeptir.

Türk yetkililer tarafından ise olayın araştırılıp adil bir şekilde sonuçlanması için Edirne İngiliz Murahhas Askerliğine başvuru yapılmıştır. Yunan zabitanın; Osmanlı devriyesine engel olduğu, kendi askerine Türk devriyesinin üzerine ateş açması için emir verdiği ve Uzunköprü Kaymakamlığını silah kullanmak suretiyle tehdit ettiği ifade edilerek Edirne İngiliz Murahhas Askeri Yüzbaşı Peter'e olay anlatılmıştır. Türk yetkililer, olayda İbrahim Efendi'nin hatası varsa gerekenin yapılacağını; Uzunköprü'nün asayişinden kendileri sorumlu olduklarından Yunan karargâhı ile kasabanın diğer yerlerinde devriye gezme hakkının Türk tarafına ait olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Yunan askerinin sadece demir yolu hattını korumakla görevli olduğunu ve bu görevin dışına çıkmaları halinde üzücü olayların devam edeceğini belirtmişlerdir. Bununla beraber Türk yetkililer Yüzbaşı Peter'den Yunan askerinin Uzunköprü İstasyonu'na çekilmesini rica etmiş, Uzunköprü Kaymakamlığı tarafından Yunan zabitanın tüm yaptıkları İtilaf kuvvetleri namına görevli Mülazım Taker'e de bildirilmiştir.⁷⁰ İtilaf Devletleri'ne yapılan başvuru sadece bu olayla sınırlı kalmayıp bölge ahalisi sık sık yaşadığı mezalim yüzünden İtilaf Devletleri temsilcilerine şikâyetlerde bulunmuştur. Ahali bu şikâyetlerinde dikkate alınmadığı gibi bir sonuç elde edememiş, Yunanlar mezalimine devam etmiştir.⁷¹ Zira Yunanlar Edirne ve çevresini tamamen boşaltana kadar bu tür olayların ardı arkası kesilmemiştir.

⁶⁹ BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/5, 12 Kasım 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/1, 19 Kasım 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/7, 22 Kasım 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/11, 26 Kasım 1919.

⁷⁰ BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/1, 19 Kasım 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/7, 22 Kasım 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/9, 22 Kasım 1919.

⁷¹ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 110-113.

Yunan askerleri sadece polisler değil Türk askerine de saldırılarda bulunmuştur. 30 Haziran 1920'de saat 15.00 sularında Uzunköprü'ye bağlı Ada köyünün batısı ile Karapınar dolaylarındaki Yılan Tepe altında Bendbaşı denilen mevkide bir zabıt kumandasında devriye gezen yaklaşık 30 Yunan askeri, Türk askerine birdenbire ateş açmıştır. Yaşanan bu çatışmada Osmanlı askerleri yara almazken bir Yunan askeri yaralanmış, iki Yunan askeri ise ölmüştür.⁷² Yunan askerlerinin Edirne ve çevresinde en ücra köşelere kadar yayılmaları ve kalabalık gruplar halinde dolaşmaları yerli ahali üzerinde korku salmaya ve bölgenin kontrolünü ele geçirmeye çalıştıklarını göstermektedir. Kalabalık gruplar halinde olmaları bölgede çok sayıda Yunan askerinin varlığına işaret eder.

2.2. İbadetlerin Engellenmesi

Yunanların ahalinin üzerinde korku yaratarak bölge insanının günlük hayatını her anlamda yaşanmaz hale getirdikleri görülmektedir. Yüzyıllarca Osmanlı yönetimi altında yaşayan Yunanlara tanınan dinî hoşgörüye rağmen fırsatını bulduklarında Yunanlar tarafından diğer inananlara dinî hoşgörü gösterilmemiştir. Örneğin 1922 yılı Ramazan ayının 28. gecesini (25 Mayıs 1922) bir Yunan zabiti, emrindeki 8 askeriyle birlikte Edirne'de Yediyoğazlı'daki Katırcılar Camii'ne girmiş; caminin kandillerini kırarak namaz kılan cemaati dışarı çıkardıktan sonra işkence etmiştir. Yaşanan bu olay üzerine Edirne Müftüsü ile Cemaat-i İslâmiyye Reisi Ahmet Bey, hükümet konağına giderek şikâyetle bulduysa da hiçbir sonuç alınmamıştır. Öte yandan ibadet edenlere saldırıların bizzat ordu mensubu olması dikkat çekicidir.⁷³

2.3. Gasp ve İşkenceler

Edirne ve çevresinde hem Türk ve Müslümanların hem de gayrimüslimlerin altın ve para gibi değerli eşyaları ile malı mülkü her fırsatta Yunanlar tarafından gasp edilmiştir, hatta daha ileri gidip bu kişilere işkence dahi edilmiştir. 28 Haziran 1920'de Kuleli'de yapılan aramalarda Edirne'den İstanbul'a giden bir Musevi ailenin

---

⁷² BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/45/3, 6 Temmuz 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/45/1, 11 Temmuz 1920.

⁷³ *Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi*, C. I (Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 1996): 322; Bozkurt, "Yunanistan'ın Edirne'de," 446.

1.500 lira altın akçesi Yunanlar tarafından gasp edilmiştir. Bu paranın iade edilmesi için Hariciye Nezareti tarafından İtilaf Devletleri Fevkalade Komiserliklerine başvuru yapılmıştır.⁷⁴

1921 yılı Mayıs ayında da Küçük Altağaç köyünden⁷⁵ İbrahim Ağa, Yunanlar tarafından hem sebepsiz yere türlü işkencelere maruz kalmış hem de bütün malı-mülkü gasp edilmiştir. İbrahim Ağa işkenceden sonra Uzunköprü'ye nakledilmiştir. Yenice Köprüce köyünden Sadullah Ağa'nın da hem malı gasp edilmiş hem de Yunanların işkencesi yüzünden kolu kırılmıştır.⁷⁶ Yunanların bu faaliyetleri, bölge ahalisinin güvenliğini kalmadığını düşünerek bölgeden kaçmalarını sağlamaya; böylece bölgenin boşalmasını temin etmeye yöneliktir. Yunanların fırsatını buldukları her anda Müslüman olsun olmasın herkesin parasını, malını gasp etmesi ve bu kişilere işkence etmesi hiçbir şeyden çekinmediklerini göstermektedir. Aslında bu olaylar Yunanların bölgede bir anlamda yağma yaptıklarının da ispatıdır.

2.4. Tutuklamalar

Yunanlar bölge ahalisini her fırsatta kanıt olmamasına rağmen suç isnat edip tutuklamış ve yargılayıp cezalandırmıştır. En kolay isnat ettikleri suç ise komitacılık idi.⁷⁷ Yunan askerleri, Edirne ve civarında Türk ve Müslüman ahaliyi komite kurmak gibi gerçek dışı sebeplerle tutuklayıp günlerce hapsedmiştir. Örneğin 22 Şubat 1921 tarihinden itibaren Edirne'de iki gün boyunca tutuklama olayları yaşanmıştır. Komiteci oldukları iddiasıyla fiziken güçlü-kuvvetli kişiler ile Müslümanların ileri gelenleri Yunanlar tarafından tutuklanmıştır. Ancak hapishanelerde yer kalmayınca tutukluların birçoğu bu kez Saraçhane Köprüsü başındaki istihkâm kışlası ile yanık kışlaya hapsedilmiştir. Yunanların bu dönemde yaptığı tüm baskı ve tutuklamalar dayanılmaz bir hal almış, tutuklular bitâp düşene kadar türlü işkencelere maruz kalmıştır.⁷⁸ Zaten Türk ordusunun Batı Anadolu'da başarı kazanması üzerine Yunanlar bölge

⁷⁴ BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/5, 28 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/7, 28 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/1, 29 Haziran 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/3, 22 Temmuz 1920.

⁷⁵ Günümüzde Edirne'nin Meriç ilçesine bağlıdır.

⁷⁶ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. II, 265.

⁷⁷ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 69.

⁷⁸ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. I, 304-305.

ahalisine daha saldırgan davranmaya başlamış;⁷⁹ bu minvalde tutuklamalara devam eden Yunanlar, 1921 yılı Mart ayında Edirne'den eski Defterdar Emin Bey ile oğlu, Belediye Reisi Şevket Bey'in kardeşi İbrahim Bey, Eski Cami İmamı Hafız Rakım Efendi, Makineci Ahmet Efendi, Mustafa Paşazade Fethi Bey, Terzi Şevket Efendi ve Derviş Bey'i tutuklayarak hapsedmiştir.⁸⁰

Yunanlar özellikle bölgenin varlıklı ve ileri gelen ailelerini hedef alarak tutuklamaları gerçekleştirmiştir. Çünkü Yunanlar bu aileleri, sindirip kaçmaya mecbur ederse sıradan ahaliyi kontrol altına almanın kolay olacağını düşünmüştür.⁸¹ Diğer taraftan Yunanlar, bölgede uzun süredir siyaseten hapsedtikleri 7.000 kadar Müslümandan birçoğunu serbest bırakmış; bu tahliyelerden sonra Edirne hapisanelerinde iki-üç bin kadar tutuklu kalmıştır. Yunan Hükümeti'nin yüzüncü yılı vesilesiyle 26 Nisan 1921'de Edirne'de kutlamalar yapıp kalan tutukluların da aynı gün ilan edilecek genel afı serbest bırakılacağı konuşulmuş,⁸² ancak bu tutuklular serbest bırakılmamıştır. 1921 yılı Mayıs ayında Edirne hapisanesinden gruplar halinde başka yerlere nakledilmişlerdir.⁸³ Yunanlar tutuklayıp hapse attıkları insanları kolay kolay serbest bırakmamıştır, çünkü Türklerin hem intikam almak hem de işgallere karşı çıkmak amacıyla birleşerek direnişe geçeceğinden endişe etmişlerdir. Özellikle de fiziken güçlü-kuvvetli kişiler ile ahalden ileri gelenlerin tutuklanması, direnişin bu kişiler tarafından başlatılacağı ya da bunların liderliğinde olacağı endişesinden kaynaklanmış olmalıdır. Ayrıca Yunanlar bu tutuklamalarla sıradan ahaliye de göz dağı verip korkutarak baskı altına almaya, morallerini bozmaya ve ümitsizliğe düşürmeye çalışmıştır.

2.5. Sürgünler

Yunanlar, askerlik çağındaki erkekleri potansiyel tehlike olarak gördüğünden bu kişileri sürgün etmiştir. Sürgünlerde bu kişilere hapis hayatı yaşatılarak işkence edilmiştir. Örneğin 1922 yılı Eylül ayında Edirne ahalisinden bazı kişiler, Adalar ve Selânik taraflarına Yunanlar tarafından sürgün edilmiştir. Yunanlar bir

---

⁷⁹ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 195.

⁸⁰ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. II, 179.

⁸¹ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 95.

⁸² *Arşiv Belgelerine Göre*, C. I, 310.

⁸³ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. II, 265.

tarafından Edirne ahalisini sürgün ederek bölgeden uzaklaştırırken diğer taraftan da Doğu Trakya'nın çeşitli yerlerinden kendilerince tehlike olarak gördüğü kişileri Edirne'ye sürgün etmiştir. Örneğin 16 Eylül 1922'de Yunanlar Vize, Manika ve Çerkezköy'ün Müslüman ve itibar sahibi kişilerinden bazılarını tutuklayıp iki ayrı vagona bindirmek suretiyle bir kısmını Selânik'e diğer bir kısmını da Edirne'ye sürgün etmiştir.⁸⁴ Yunanların bölge ahalisini bu şekilde dağıtmasındaki amaç, öncelikle bu kişilerin buldukları yerle ve bu yerleşim yerlerindeki ahalile irtibatlarını kesmek istemeleridir. Bu sebeple tüm dikkatlerini bu kişiler üzerinde yoğunlaştırmışlar ve sürgün yoluna sıklıkla başvurmuşlardır. Yunanların bu kişilerin sürgüne yollanmasıyla ahaliye vermek istediği mesaj kurtuluş ümitlerinin olmadığı yönündedir.

2.6. Baskı ve Yasaklar

Yunanlar, bölge halkına çeşitli yasaklar koyarak adeta hapis hayatı yaşatmıştır. Şubat 1919'da Uzunköprü'de bir yandan Yunan askerleri gece gündüz devriye atarken diğer yandan da Müslümanların öğleden sonra saat 15.00'ten itibaren dışarı çıkmaları yasaklanmıştır.⁸⁵ 1921 yılının Şubat ayında ise Edirne'de geceleri Müslümanların vesikasız dışarı çıkması, bütün Trakya'da özellikle Türklerin kalabalık olduğu mahallelerde akşam saat 19.30'dan sonra dışarı çıkmaları ve evlerde lamba yakmaları yasaklanmıştır.⁸⁶

Türk ve Müslümanlara bu yasaklar getirilirken Yunan askerleri geceleri askerî bando eşliğinde resmî geçit töreni düzenleyerek ahaliye varlıklarını hissettirerek morallerini bozmaya çalışmıştır⁸⁷. Bu durum ile beraber yapılan baskı ve yasaklarla Türklerin gündelik hayatı daha da çekilmez bir hale gelmiştir. Yunanların bu tutumları bölgede korku düzeni kurarak Türk ve Müslümanların direnişlerini kırmaya, iş birliği yaparak birleşmelerini engellemeye ve direniş göstermemelerini sağlamaya yöneliktir. Yunanlar bu baskı ve yasaklarla yetinmemiştir. 1921 yılında Yunanların yaptığı baskı ve zulümler o kadar kötü bir hal almıştı ki, Doğu Trakya'da evlerinden dışarı çıkamayacak duruma gelen ahali tarlalarını ekememiş ve bu

⁸⁴ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. II, 286-287.

⁸⁵ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 45.

⁸⁶ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. I, 305-306.

⁸⁷ Bozkurt, "Yunanistan'ın Edirne'de," 444.

yüzden bu yıl ürün yetiştirilememiştir⁸⁸. Bu baskı ve yasaklar Türk ve Müslümanların gündelik hayatını çekilmez hale getirdiği gibi ekonomik hayatlarını da zora sokmuş ve bu dönemde daha çok tarım alanında çalışan ahalinin geçim sıkıntısı yaşamalarına sebep olmuştur. Ahalinin direnişinin daha çabuk kırılması amacıyla Yunanlar, bölge ahalisini bu tür maddî-manevî yönden baskı altında yatırmıştır.

3. RUM AHALİ VE ÇETELERİNİN EDİRNE VE ÇEVRESİNDE GERÇEKLEŞTİRDİĞİ MEZALİM

Yunan taburunun kıskırtması sonucu oluşan Rum çeteler ile çete mensubu olmayıp bölgedeki ahaliye saldırılarda bulunan bazı yerli Rumlar da vardı. Rum çeteler ile bazı yerli Rumların Edirne ve çevresinde gerçekleştirdiği bazı olayları örnekler halinde incelemek Yunan mezaliminin boyutunu bir de yerli Rumların açısından ortaya koyacaktır. Yüzyıllarca beraber yaşayan bir milletin milliyetçilik akımının etkisi ve Yunanların kıskırtmasıyla ne kadar ileri gidebildiğini göstermektedir. Ayrıca milliyetçilik akımının Osmanlı ahalisini ne kadar etkisi altına aldığını da bu olaylar üzerinden anlamak ve görmek mümkündür.

3.1. Rum Çetelerin Devlet Memurları ve Emniyet Güçlerine Karşı Yaptığı Öldürme ve Katliam Olayları

Rum çeteler de tıpkı Yunan askerleri gibi bölgede görev yapan memurlar ile asayişli sağlamakla görevli jandarma, polis ve koriculara saldırmış ve onları gözünü kırpmadan katletmiştir. Örneğin 22 Mart 1919'da 8 kişilik bir silahlı Rum çetesi tarafından Uzunköprü'den Keşan'a giderken Keşan İstasyonu yakınlarında Polis Memuru Osman Nuri Efendi'nin şehit edildiği bilgisi alınmıştır. Civardaki kazalara hemen olay haber verilmiştir. Bunun üzerine Keşan Jandarma Kumandanı ile Şarköy Müfreze Kumandanı Mülazım İhsan Efendi olayı araştırmaya başlamıştır. Hem olay yerinde hem de Keşan'ın Paşayığit nahiyesi, Muzal köyü ve yakın bazı çiftliklerde iki gün boyunca araştırma yapılarak şüpheliler yakalanmıştır. Araştırmaya göre 22 Mart Cumartesi günü Polis Osman Nuri Efendi, yanında 12 yaşlarındaki kayınbiraderi Hasan, polislikten istifa eden Bayezid Efendi'nin kayınvalidesi Hatice Hanım, Keşan'ın Sandık eski Emni Ali Efendi'nin eşi Menşure Hanım ile beraber

---

⁸⁸ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. I, 318.

Uzunköprülü Mehmet'in arabasına binmişler ve Keşan posta arabasını takip ederek yola çıkmışlardır. Rumların yaşadığı Paşayığit'e saat 11.30 sularında varmışlar, yolların kötü ve arabayı çeken hayvanların zayıf olması sebebiyle hayvanları burada yarım saat dinlendirmişlerdir. Ancak posta arabası dinlenmeden yoluna devam etmiş ve Keşan'a sağ salim ulaşmıştır. Osman Efendi'nin bindiği araba dinlendikten sonra yeniden yola çıkmış, saat 13.00 civarında Keşan'a yarım saat uzaklıktaki demir köprüünün bulunduğu yere gelmiş, bu sırada köprü altında gizlenen başlarında sarık, üzerlerinde aba potur ve ayaklarında beyaz sargılı çarık olan silahlı 2 kişi gizlendikleri yerden çıkarak arabanın önünü kesmiştir. Bu kişilerden biri tüfeğiyle telgraf tellerine vurunca kimi asker kıyafetli kimi aba poturlu 6 kişi daha gizlendikleri yerden çıkmıştır. Osman Nuri Efendi'yi arabadan indirerek üzerinde bulunan silah ve parasını almışlar, eşkıyalardan biri Osman Efendi'den daha fazla para istemiş ve vermezse öldürüleceğini söyleyerek Osman Efendi'ye tokat atmıştır. Osman Efendi başka parası olmadığını, çoluk çocuk sahibi olduğunu, hayatına kast edilmemesini söylediye de Polis Osman Nuri Efendi'yi kendi silahıyla iki kurşunla alnından ve karnından vurarak şehit etmişlerdir. Şehit düşen Osman Efendi'nin ardında gözü yaşlı eşi, doksan yaşında annesi ve üç kızı kalmış, eşkıyalardan üçü Paşayığit'e, ikisi Keşan'a ve diğer üçü de Muzal köyü deresini takip ederek olay yerinden kaçmıştır. Rum çetesi; arabacıyı, çocuk ve kadınları öldürmemiştir.⁸⁹ Ancak kadınlar çıplak bir halde bırakılmış ve çete tarafından üzerlerinde bulunan yaklaşık 600 lira nakit para da gasp edilmiştir.⁹⁰ Olay günü Keşan'da kurulan pazar sebebiyle bu yolda sabahtan akşama kadar gelip giden başka yolcular olmasına rağmen eşkıyaların sadece Osman Efendi'nin yoluna çıkması dikkat çekicidir. Bu durum, Polis Osman Nuri Efendi'den kurtulmak isteyenlerin olayı önceden tasarladığını düşündürmektedir. Olaya bizzat şahit olan ve Rumca bilen arabacı ifadesinde, çete üyelerinin aralarında *öldürmezsek hepimizi tutturur* dediğini ve Osman Efendi'nin bu kişileri daha önceden tanması sebebiyle öldürüldüğünü söylemiştir. Yakalanan şüpheli şahıslardan Paşayığit köyünden Bakkal Dimitri ve Osman Efendi'nin sürekli yakalattığı

⁸⁹ BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/1, 26 Mart 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/3, 26 Mart 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/7, 8 Nisan 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/13, 22 Nisan 1919.

⁹⁰ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. II, 36.

Yağhaneci Yorgaki ile Mustafa Bey'in çiftlik hizmetkârlarından Aristidi de sorgulanmıştır. İfadelerinde olaydan haberlerinin olmadığını ve kekeleyerek Osman Efendi'yi çok sevdiklerini söylemişlerdir. Sorgudan sonra nezarete alınan bu şüpheli Rumların yanına Rumca bilen bir jandarma eri de nezarete konulmuş ve bu jandarma eri, Rumların kendi aralarındaki konuşmalarını dinlemiştir. Nezarete Bakkal Dimitri, diğerlerine olayla ilgili fazla konuşmamalarını ve korkmamalarını tembihlerken bu sırada Altıntaş köyünden Nikolaki, Beğendik köyünden Hrosi Yorgi, Paşayığit köyünden Dimbatos, Maltepe köyünden bir kişi ile daha önceden bir atı çalarak sahibine *Hristo reisi Birverdo? Musa* imzalı ve *beş yüz lira göndermezsen öldüreceğiz* yazılı bir mektup gönderen eşkiyaların bu cinayeti işlediklerini, sözüne güvenilir kişiler gelip nahiye müdüriyetine haber vermiştir. Devam eden tahkikat neticesinde Muzal köyünde ele geçirilen *Birverdo? Musa* adlı şahıs sorgulanmıştır. İfadesinde olaydan haberinin olmadığını söylemesine rağmen, ayağındaki çarık sargılarında üç damla taze kan lekesi görülen Musa'ya, bu kan lekeleri sorulmuştur. Musa da *hayvanını tımar ederken kan çıkıp bulaşmış olabileceğini* söylemiş ve ayaklarını birbiriyle ovuşturarak kan lekelerini yok etmeye çalışmıştır. Sorgulamadan sonra kan lekeli çarık sargıları alınan Birverdo? Musa ile şüpheli sıfatıyla yakalanan Muzal köyünden Yorgi Keşan Savcılığına teslim edilmiştir. Savcılıkta kendi aralarında Rumca konuştukları sırada Yorgi, Birverdo? Musa'ya *kelleni yakma! çoluk çocuğunu sokak ortasında bırakma!* demiştir. Birverdo? Musa ise tüm kanıtları yok ettiğini, alnından vurulunca Osman Nuri Efendi'nin kanının kıyafetlerine bulaştığını, Muzal'da Anastasya'nın hanesinde kanlı kıyafetlerini gizlediğini, saat 01.00'e kadar Maltepe köyünden arkadaşı Yorgi'yle birlikte olduklarını, köye gece saat 05.00'te gittiğini, ne kadar zorlasalar da kendisini konuşturamayacaklarını söylemiştir. Bu konuşma sırasında Rumca bilen *Salim* adlı bir kişi, Birverdo? Musa ile Yorgi'nin yanına sokularak onlara Rumca bildiğini ve aralarındaki konuşmaları duyduğunu söyleyince Yorgi, Salim'e suçsuz olduğunu söyleyerek yalvarmış,⁹¹ tahkikata devam eden jandarma, yakaladığı Maltepeli Fotaki oğlu Mina ile Paşayığit'e bağlı Muzal köyünden Panayot oğlu Parodinho?'nun da ayaklarında kan lekeleri olduğunu görmüştür.

⁹¹ BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/3, 26 Mart 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/5, 26 Mart 1919.

Osman Efendi'nin katillerinden oldukları tespit edilen Mina ile Parodinho?, kan lekeli sargı ve ilk ifadeleriyle beraber adliyeye gönderilmiştir. Beğendik köyünden Yanako, Polis Osman Nuri Efendi'nin arabayla gelmesinden yarım saat önce arkadaşları Paşayığıt köyünden Stimat Çıçar? ile Hristo Kaço'yu köprü altında alıkoarak olay bitene kadar bırakmamıştır. Ayrıca olayla ilgisi olup yakalanan Maltepeli Yorgi oğlu Vasilaki ile Muzal köyünden Atanaş oğlu Yorgi de tutuklanarak adliyeye sevk edilmiştir.⁹²

Çete üyelerinin kimliklerine bakıldığında olay yerinin yakın çevresindeki köylerden olmaları dikkat çekicidir. Bu durum çete üyelerinin kendi yetiştikleri çevreye hâkim olmaya çalıştıklarını ve burada faaliyette bulduklarını göstermektedir. Kendilerine engel olmaya çalışan devlet memurunu öldürerek bölgede rahat hareket etmeyi amaçlamışlardır. Ayrıca katillerin daha önceden de suç işlemleri ve buna rağmen serbestçe dolaşmaya ve suç işlemeye devam etmeleri güvendikleri bir gücün olduğunu göstermektedir. Zaten bu çeteler hem Yunanlardan hem Patrikhaneden hem de İtilaf Devletleri'nden her türlü desteği almıştır.

Polis Memuru Osman Nuri Efendi'nin şehadetinden sonraki günlerde de Rum çetelerinin Osmanlı memur ve askerlerine yönelik mezalimi arka arkaya devam etmiştir. Örneğin Keşan-Uzunköprü yolunda Grebene (Grebone) Topçu Taburu Yaveri Kazım Efendi bir neferiyle beraber katledilmiştir. Grebene (Grebone) Nahiye Müdürü ve emrindeki karakol kumandanı da makamlarında Rum çeteler tarafından önce hapsedilmiş, daha sonra da nahiye müdürü ile karakol kumandanı öldürülmek üzere ormana götürüldükleri esnada kaçarak kurtulmuşlardır. Kasabadaki telgraf çavuşu da yine çeteler tarafından katledilmiş, cesedi un fabrikası dolayındaki taş ocaklarına atılmıştır. Rum çeteler ayrıca Keşan'ın jandarma onbaşlarından birini de yolculuk sırasında şehit etmiştir.⁹³ Yunanlar yaptığı saldırılarda öncelikle devlet memurlarına yönelerek onların bölgeden kaçmasını sağlamaya çalışmıştır. Eğer memurlar kaçarsa ahali karşısında yetkili makam bulamayarak Yunanları muhatap

⁹² BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/11, 21 Nisan 1919.

⁹³ *Arşiv Belgelerine Göre*, C. II, 36-37.

alacak, Yunan yönetimine alışacak ve böylece Yunanistan'a tabi olacaklardı.⁹⁴

Rum çeteleri bu durumu Osmanlı memur ve askerlerini öldürerek de sağlamaya çalışmıştır. Böylece yine oluşan yönetim boşluğu Yunanlar tarafından doldurulacaktı.

Edirne'de asayişi tesis etmek amacıyla polis ve jandarmanın yanında korucular da görev yapmıştır. Rum çeteler bu korucuları da hedef almıştır. Örneğin 5 Ocak 1920 Pazartesi günü jandarmaya Kadıgebran⁹⁵ köyü korucusu Yusuf'un kaybolduğu bilgisi verilmiştir. Korucunun kaçırılma ihtimali üzerinde duran jandarma, araştırmaya öncelikle köydeki odasından başlamış, olayla ilgili olarak muhtar ve azaların ifadelerine başvurulmuş, fakat bir şey bilmediklerini söylemişlerdir. Soruşturma sırasında civarda bir erkek cesedine rastlanmıştır. Cesedin Korucu Yusuf'a ait olduğunu bildiren jandarma raporu şu şekildedir:

Kadıgebran köyüne yarım saat mesafedeki Maksutlu sınırında yolun sol tarafındaki dere kenarında başı batıya ayakları doğuya olmak üzere arka üstü yatmış; başı çıplak ayaklarında yün çorap, sarı basmadan minton, beyaz don ve gömlek giymiş; sol ayağı sağ ayağı üzerinde olan tahminen otuz beş yaşlarında az bıyık ve saçlı, sarı çehreli, zayıf vücutlu, uzun boylu bir erkek cesedi bulundu. Bu kişinin Kadıgebran köyü korucusu Yusuf bin Mahmut olduğu anlaşıldı. Cesedin bulunduğu yerin yüz adım ilerisinde Korucu Yusuf'a ait ve Avusturya kumaşlarından yapılmış ceket, daha ileride bir tek ayakkabı ve biraz yukarısında siyah bir kalpak ve bir de dikilmiş baston şeklinde bir sopa bulundu. Ceset doktor tarafından incelendiğinde sırtından vurularak göğsünden çıkan kurşun nedeniyle öldüğü anlaşıldı.

Yapılan soruşturmada cesedin etrafında üç ayrı at izi olduğu, izlerin tarla içinden ve farklı yönlerden gelip köye doğru gittiği belirlenmiştir. Bunun üzerine jandarma tarafından önce Maksutlu köyünün korucusu Haralambos oğlu Yorgi ile Mavridi sorgulanmıştır. Bu kişiler sorgularında;

Karabıyık Dimitri ve Teberik köyünden eşkıya Manolaki oğlu Stefanaki ve Muhtar Yanol'un, saat dört ila beş sularında atla aza Angelaki'nin evine varıp Angelaki'yle beraber Korucu Yusuf'un evine gittiklerini; Yusuf'u zorla köy dışına çıkarttıktan sonra öldürdüklerini

⁹⁴ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 119.

⁹⁵ Uzunköprü'ye bağlıdır. Şimdiki adı Kadıköy'dür.

itiraf etmiştir. İhtiyar heyeti üyesi Angelaki ile oğlunun katillere yardım ettiğinden şüphelenilmesi üzerine tutuklanarak adliyeye sevk edilmişlerdir. Soruşturmanın sonunda köyde Rumlarla eşkıyaların birlikte serbestçe hareket etmelerini engellemesi sebebiyle Korucu Yusuf'un öldürüldüğü ortaya çıkmıştır.⁹⁶

Rum çetelerin yerli Rumların özellikle ileri gelenleriyle irtibat halinde oldukları, beraber iş birliği yaptıkları ve önceden planlayarak cinayet işledikleri açıktır. Ayrıca jandarmanın bu olaya dair gördüğü her türlü ayrıntıyı belgelere yansıtması kovuşturmalardaki titizliğini ve doktorların katledilenleri bir nevi otopsi yapar gibi incelediklerini göstermektedir.

3.2. Rum Çetelerin Sivillere Yaptığı Adam Öldürme ve Katliam Olayları

Osmanlı emniyet güçlerine saldıran Rum çeteler, aynı zamanda sivil halkı da hedef almıştır. Örneğin Tahsildar İbrahim Efendi'nin mandirasından süt götürmek için 13 Haziran 1919 gecesi Uzunköprü'nün Hasanpınar köyü yolunda hayvanla Uzunköprü'ye giden 14 yaşlarındaki Ahmet oğlu Alaaddin'den haber alınmamış, bunun üzerine jandarma tarafından arama başlatılmıştır. Fakat Alaaddin ölü olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda katillerin dört kişi oldukları tespit edilirken katillerden Malkoç köyünden Angelaki oğlu Yorgi ile Serem köyünden Ergiraki oğlu Yamandı yakalanmıştır. Karayayla köyünden Zişo ile Arhondi ise yakalanmamış, fakat aramalara devam edilmiştir.⁹⁷

Çete üyelerinin mensubu olduğu Malkoç, Serem, Karayayla köyleri ile olayın geçtiği Hasanpınar köyü birbirine oldukça uzak mesafededir. Ayrıca çete üyelerinin mensup olduğu köylerin birbirine uzak mesafedeki konumları; çetelere farklı yerlerden gelen Rumların katıldığını, Edirne ve çevresinde her yerde faaliyette bulduklarını göstermektedir. Uzak yakın demeden çetelere katılacakların çetelere ulaşmakta sıkıntı yaşamadığı ve onlara kolayca dahil olduğu anlaşılmaktadır.

⁹⁶ BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/26/1, 5 Ocak 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/26/3, 5 Ocak 1920; BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/26/5, 13 Ocak 1920.

⁹⁷ BCA, DH.EUM.AYŞ, 14/77/3, 6 Temmuz 1919.

Rum çeteler sadece Türk ve Müslümanları değil yerli Rumları da öldürmüştür. 21 Haziran 1919 gecesi İpsala'nın Hacı köyü Muhtarı Stefan birkaç arkadaşıyla beraber devriye gezerken öldürülmüştür. Muhtarın neden öldürüldüğü bilinmese de jandarma katillerin kimliğini tespit etmiştir. Katillerin İbriktepelî Tudor, Hacı köyünden Triandafil ile Beğendikli Kiryazi olduğu anlaşılmasına rağmen yakalanamamışlardır. Ancak aramalara devam edilmiştir.⁹⁸

Katillerden birinin öldürülen muhtarla aynı köyden ve de katillerin birbirine komşu köylerden olması dikkat çekicidir. Muhtemelen bu kişiler çete üyesidir. Yanında başkaları olmasına rağmen özellikle muhtarın katledilmesi olayın önceden planlandığını, diğerlerine göz dağı verilmeye çalışıldığını, katillerin kimseden çekinmediğini ve güvendikleri birilerinin olduğunu göstermektedir. Muhtarın öldürülmesi ve arkadaşlarıyla devriye gezmesi çetelere karşı hareket ettiğini akla getirmektedir. Zira yerli Rumların hepsi Yunanların yanında yer almayarak Osmanlı Devleti'ne bağlı kalmıştır.

3.3. Gasp ve Hırsızlıklar

Rum çeteleri bölgede gasp, yağma ve hırsızlık da yapmıştır. Çetelere, gerçekleştirdiği mezalimde Yunan askerleri ile bazı yerli Rumlar tarafından yardım edilmiştir. Özellikle bu yerli Rumlar, Osmanlı jandarmasıyla çatışmanın yaşandığı zamanlarda çeteleri açıkta desteklemiştir. Örneğin kimliği bilinmeyen silahlı 4 kişilik bir Rum çetesi, 1919 yılı Ocak ayının son günlerinde Kadıgebran köyünden Uzunköprü'ye giden İbrahim Ağa ile iki yolcunun önüne çıkmıştır. Bu eşkıyalar, iki yolcu ile İbrahim Ağa'nın üzerindeki 25 lira kâğıt para, saat ve fotinlerini gasp etmiştir. Olayı haber alan bir jandarma müfrezesi, çeteyi yakalamak amacıyla hemen bölgeye gönderilmiş; jandarma ile çete üyeleri arasında çatışma çıkmıştır. Çete üyeleri kaçarak uzaklaşmaya çalışsa da jandarma çeteyi takip etmiştir. Rum çetesi ile jandarma, Malkara'nın Davuteli köyü dolaylarındaki Cambaz Değirmeni denilen yerde çatışmaya devam ederken bu esnada Davuteli'ndeki yel değirmenlerinde toplanan Rumlar, jandarmaya ateş ederek çete üyelerine yardım etmiştir. İki ateş arasında kalan jandarmanın cephanesinin tükenmesi yüzünden eşkıyanın takibi ve yakalanması mümkün olmamıştır. Fakat

⁹⁸ BCA, DH.EUM.AYŞ, 14/77/5, 6 Temmuz 1919.

yine de çete üyelerinin yakalanması için jandarma tarafından kovuşturma başlatılmıştır.⁹⁹

Dâhiliye Nezareti de olay hakkında bilgilendirilmiştir. Dâhiliye Nezareti 1919 yılının Şubat ayında Edirne Valiliğinden eşkıyanın yakalanması için görevlendirilecek jandarmaların ihmal edilmeyip yeterli sayıda cephane verilmesini, çetenin firar etmesine izin verilmemesini ve kovuşturmanın sonucu hakkında bilgi verilmesini istemiştir.¹⁰⁰

İşgal altında olunmasına rağmen devletin en üst kademesinden en alt kademesindeki ere kadar herkes görevini yerine getirmeye ve bölgede asayişini temin etmeye çalışmıştır. Ancak olay sonrası çete üyelerinin olayın yaşandığı yerden uzaklaşmak için acele etmemiş olması dikkat çekicidir. Çünkü dönemin iletişim ve ulaşım imkân ve şartları düşünüldüğünde jandarma çete üyelerine yetişmiş ve takip etmiştir. Üstelik Uzunköprü'ye bağlı Kadıgebran köyü ile Malkara'ya bağlı Davuteli köyü birbirine çok yakın mesafededir. Çete üyelerinin bu rahatlığı desteklendiklerinin emaresidir.

3.4. Rum Çetelerin Rumlara ve Diğer Hıristiyanlara Mezalimi

Rum çeteler, Müslümanlarla beraber yerli Rum ve diğer Hıristiyan ahalinin de malını gasp etmiştir. Rum çeteler bu tür olaylarda özellikle Müslümanlarla iyi geçinen ve kendileriyle aynı fikirde olmayan Rum ve gayrimüslimleri hedef almıştır.¹⁰¹

Örneğin Uzunköprü'nün Karaburçak köyünde yaşayan Tarancı oğlu Zahari'nin evi 8 kişiden oluşan bir Rum çetesi tarafından 12 Eylül 1919 gecesi basılmıştır. Eşkıyalar baskın esnasında Zahari ile kız kardeşi Şirmo'nun sağ kulaklarını kesmiş ve aynı zamanda Zahari'yi bacağundan yaralamışlardır. Evde bulunan 30 kadar mecidiye, 20 madeni lira ve ev eşyalarının büyük bir kısmını da alarak kaçmışlardır. Eşkıyalar kaçarken bağ bekçisi olan 55 yaşındaki Süleyman'ı kulübesinin yakınında öldürmüşler; yapılan araştırmanın sonunda bu olayı, Zahari'nin damadı Stavri'nin yaptığı tespit edilmiştir. Olay gecesi Stavri'ye yardım edenlerin Tufan köyünden Kız

⁹⁹ BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/41/3, 30 Ocak 1919.

¹⁰⁰ BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/41/1, 10 Şubat 1919.

¹⁰¹ Bozkurt, "Yunanistan'ın Edirne'de," 446.

oğlu Yanaki, Malkara'nın Mestanlar köyünden Panayot'un damadı Karayaylalı Tanaş oğlu Kostandi, Dimitri ve oğlu Dimo'nun olduğu jandarma tarafından belirlenmiştir. Bu eşkıyalar jandarma tarafından yapılan aramalar sonucunda yakalanmıştır.¹⁰²

Bölgede yaşanan birçok olumsuz olay iç içe geçen mezalimlerle doludur. Burada baskınla başlayan olay yaralama ve gaspla devam edip ölümlerle son bulmuştur.

Şiddete uğrayan kişinin kendi yakını tarafından saldırıya uğraması ise trajiktir. Gece-gündüz demeden görev yapan jandarma, çete üyelerini kimlikleriyle beraber hangi köyden olduklarına kadar tespit etmeye çalışmıştır. Çete üyelerinin mensup olduğu köyler olayın geçtiği köyün mesafe bakımından hem yakın hem de uzağındaki köylerdir.

3.5. Baskınlar

Rum çeteler, bölge ahalisine karşı gerçekleştirdikleri saldırıları bazen gece saatlerinde düzenlemiştir. Çünkü gecenin karanlığından faydalanıp izlerini kolaylıkla kaybettireceklerini düşünmüşlerdir. Örneğin Uzunköprü'nün Rumdere köyünde¹⁰³ Papaz Triandafil oğlu Tanaş'ın evinde oturan Selanik muhaciri Musa oğlu Hüseyin Ağa'nın hanesi, 18 Haziran 1919'da başlarında Yunan şapkası ve üzerlerinde asker yağmurluğu olan silahlı 5 kişi tarafından gece basılmış; baskında Musa oğlu Hüseyin Ağa, eşi Ayşe ve aynı hanede oturan İlyas kerimesi Meryem ile Abdullah zevcesi Meldah? dövülmüştür. Hüseyin Ağa'dan 9 lira kâğıt para, 45 adet Osmanlı lirası, 14 adet mecdiye, bir büyük altın, bir çift altın küpe ile çok miktarda değerli eşya; Meldah?'tan da 90 kuruş kıymetinde bir çift incili küpe, 5 adet Osmanlı lirası ile kıymetli eşyalar; Meryem'den çamaşır ile çeşitli eşyalar gasp edilmiştir. Eşkıyalar olaydan sonra kaçmışsa da hemen yetişen jandarmanın yaptığı araştırma sonucunda eşkıyaların, aynı köydeki Rumlardan olduğu tespit edilmiştir. 5 eşkıyadan dördünün kimliği belirlenemezken birinin ise Yunanistan'dan yeni gelen Yanni isimli bir kişi olduğu anlaşılmıştır.

¹⁰² BCA, DH.EUM.AYŞ, 23/23/1, 30 Eylül 1919.

¹⁰³ Günümüzde Dere-i Kebir veya Dereköy olarak bilinmektedir.

Jandarma diğer eşkıyaları yakalamak amacıyla araştırmalarını sürdürmüştür.¹⁰⁴

Aynı köyde beraber yaşadıkları Müslümanlara zarar veren Rum eşkıyalar, gündüz masum ahalinin arasına karışarak kendilerini gizlemişlerdir. Özellikle geceleri eşkıyalık yapıp gündüzleri aynı yerde yaşamaya devam etmeleri korkup çekinmediklerini göstermektedir. Eşkıyaların bu pervasız davranışları Edirne ve çevresinde yaşanan her olayda görülmüştür.

3.6. Haberleşmeyi Engelleme

Yunan askerleri gibi Rum çeteler de haberleşmeyi engellemek amacıyla hem posta arabalarına hem de posta sevkiyatını yapan memurlara saldırmıştır. Örneğin Uzunköprü İstasyonu'ndan Keşan'a ait postayı alan 1 jandarma ile 2 süvari, 23 Aralık 1919'da Keşan'a gitmek üzere yola çıkmış; akşam olunca Çelebi Karakolunda geceyi geçirip sabah da bu karakola gelen Keşan Kuvvet Memuru Hıfzı Efendi'yle beraber Keşan'a gitmek için yola çıkmışlardır. Fakat yolda Çelebi ve Maltepe karakolları arasında 8 kişiden oluşan bir Rum çetesinin kurduğu pusuya düşmüşler, bu pusuda jandarma askeri hayvanını olay yerinde bırakıp kaçarken süvarilerden Osman Onbaşı şehit düşmüş, diğer süvari ise yaralanmıştır. Çete üyeleri, posta hurcunu ele geçirince hem posta evraklarına zarar vermiş hem de hurcu alıp kaçmıştır. Pusudan sağ kurtulan Hıfzı Efendi ise etrafa dağılan evrakları toplayıp Uzunköprü'ye dönmüştür.¹⁰⁵

Yunanların ve Rum çetelerin haberleşmeye engel olmaya çalışması Edirne ve çevresinde gerçekleştirdikleri mezalimin duyulması ve öğrenilmesinden endişe ettiklerini düşündürse de yine de yapacaklarından alıkoyamamıştır. Özellikle de Avrupa kamuyunda kendilerine karşı olumsuz bir havanın oluşmasını istemiyorlardı. Ayrıca Türklerin işgallere karşı birleşip direnişe geçmeleri en kolay haberleşme yoluyla gerçekleşebilir, bunun için de haberleşmenin engellenmesi Yunanlar ve Rum çeteler için çok gereklidi,

¹⁰⁴ BCA, DH.EUM.AYŞ, 15/9/3, 12 Temmuz 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 15/86/1, 16 Temmuz 1919.

¹⁰⁵ BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/110/5, 23 Aralık 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/110/3, 31 Aralık 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/110/1, 7 Ocak 1920.

bu yüzden de her fırsatta posta arabalarına ve memurlarına saldırılmaktan geri durmamışlardır.

4. MEZALİMLERİ ENGELLEMELİK İÇİN KAMU GÖREVLİLERİ VE EMNİYET GÜÇLERİNİN İŞ BİRLİĞİ

İtilaf Devletleri, Rum çetelerini koruyup desteklediği gibi masum insanların öldürülmesine de sessiz kalmıştır. Bu durum Rum çetelerini cesaretlendirmiştir. Buna rağmen Osmanlı kamu görevlileri ve emniyet güçleri ardı arkası kesilmeyen olaylarda vazifesini yaparken iş birliği içerisinde çalışmıştır.

Malkara'nın Pınar köyünden Karabıyık Dimitri çetesi Doğu Trakya'da oluşturulan Rum çeteleri içerisinde en tehlikelisiydi. Bu çete; Malkara, Keşan ve Uzunköprü dolaylarında bölgenin ahaliyle güvenlik güçlerine karşı mezalim uygulamıştır. Bu yüzden Edirne Jandarma Alay Kumandanı Yüzbaşı Rafet Bey, çeteyi yakalama görevini Uzunköprü Jandarma Bölük Kumandanı Yüzbaşı Kara Faik Bey'e vermiş; bununla beraber Keşan'dan Üsteğmen İhsan, Uzunköprü'den Teğmen Osman Nuri ve Hayrabolu'dan Teğmen Celal de birer küçük müfrezeye çetenin yakalanması için görevlendirilmiştir. Jandarma Alay Kumandanı Refet Bey de Edirne'den 10 kişilik bir süvari müfrezesi ile Keşan'dan 20 kişilik bir jandarma piyade müfrezesi göndermiştir. Çetenin takibini bucak müdürü İsmail Bey ile Uzunköprü Jandarma Bölük Kumandanı Yüzbaşı Faik Bey birlikte yönetmiş; Türk jandarması, 14 Nisan 1919'daki Teberik çatışmasında Rum çetesini dağıtmış ve ileri gelenlerinden bazılarını yakalamıştır. Teberik çatışmasından sonra çetenin başına Teberik köylü Dimitri geçmiş ve çete yine *Karabıyık Çetesi* adıyla mezalimine devam etmiştir.¹⁰⁶

10 Kasım 1919'da Taraklı köyüne gitmekte olan Malkara'nın Şahin Nahiyesi Müdürü Hilmi Efendi, nahije tahsildarı ve 4 kişilik bir jandarma kuvvetinin karşısına 15 kişilik Karabıyık çetesi çıkmış ve aralarında çatışma yaşanmıştır. Çetenin amacı, nahije müdürü Hilmi Efendi ile tahsildarı ele geçirmektir. Nahije müdürü Hilmi Efendi'yle beraberindekiler eşkıyalardan kurtularak Taraklı köyündeki Katolik papazın evine sığınırken bir süre sonra gelen Karabıyık çetesi, jandarmayı etkisiz hale getirip müdür ve tahsildarı

¹⁰⁶ Bıyıklıoğlu, *Trakya'da Millî Mücadele C. I*, 203.

yanlarında götürmüştür. Olayın haber alınması üzerine çeteyi takip amacıyla bölgeye jandarma gönderilmiştir. Fakat tahsildarın bin-diği hayvan bu çevrede bulduysa da müdür ve tahsildardan bir haber alınmamıştır. Ayrıca Şahin nahiyesi müdürü ve tahsildarı kurtarmak amacıyla bölgeye Merkez Jandarma Kumandanlığı ile Hayrabolu, Uzunköprü ve Keşan'dan bir miktar jandarma piyade ve süvarisi, Keşan'daki tümenden bir miktar nizamiye askeri de gönderilmiştir. Edirne Valiliğinden bu araştırmaya büyük çaba gösterilmesi kaymakamlığa iletilirken elde edilecek bütün bilgilerin de Dâhiliye Nezaretine iletileceği bildirilmiştir.¹⁰⁷ Araştırmanın sonucunda Karabıyık çetesi tarafından 1919 yılının Aralık ayı başında Davuteli köyünde nahiye müdürü Hilmi Efendi'nin şehit edildiği öğrenilmiş, katillerin yakalanması emredilmiştir.¹⁰⁸ Bu emir üzerine Karabıyık Çetesi rahat hareket edemeyince İtilaf Devletleri'nden yardım istemiştir. 1920 yılının Ocak ayında Uzunköprü İngiliz Kontrol Zabıta Tercümanı Dimitraki, nahiye müdürünü şehit eden ve Keşan ile komşu kazalarda bir süredir eşkıyalık yapan Karabıyık çetesinin affını istemiş; bu durum İtilaf Devletleri'nin Rum çeteleri koruyup desteklediklerini açıkça göstermiştir. Diğer yandan İngilizler çetenin affedilmesini istemesine rağmen bu çete, faaliyetlerine ara vermeyip pek çok suç işleyerek mezalime devam etmiştir.¹⁰⁹

5. YUNAN İŞGAL VE MEZALİMİNE VERİLEN TEPKİLER

Yunan müfrezesi, Doğu Trakya'ya geldiği günden itibaren kışkırttığı ve bazı yerli Rumlardan oluşturduğu çetelerle beraber bölgede mezalim yapmaya başlamış ve bu mezalim yüzünden bölgede yaşayan hem Müslüman hem de gayrimüslimlerin her günü endişe ve korku içinde geçmiştir. Bu yüzden Keşan'ın ileri gelenleri, Mart 1919'da Emniyet-i Umumiye Müdüriyetine içinde buldukları durumu anlatan bir arzuhal yazmıştır. Bu arzuhalde; en basit istatistiklere göre Keşan'da Türk ve Müslümanların çoğunluğu oluşturduğunu; Yunanistan'dan gelen ve özellikle asker kıyafeti giymiş kişilerin kışkırtmalarıyla zaten tahrik olmaya meyilli Rumların her gün hırsızlık, yağma, tecavüz, eşkıyalık, adam öldürme gibi zulümlerinin dayanılmaz bir hal aldığı; Türk ve

¹⁰⁷ BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/150/5, 11 Kasım 1919.

¹⁰⁸ BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/150/1, 11 Aralık 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/150/5, 11 Kasım 1919; BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/150/7, 2 Kasım 1919.

¹⁰⁹ BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/69/3, 6 Ocak 1920.

Müslümanların evlerinden çıkamayacak bir duruma geldiğini ifade etmişlerdir. Bu nedenle Emniyet-i Umumiye Müdüriyetinden asi-yiş ve huzurun bir an önce sağlanmasını istemişlerdir.¹¹⁰

Hariciye Nezareti tarafından Yunanistan'dan gelen askerlerin Doğu Trakya'dan çıkarılması ve Yunan askeri ile Rum çetelerin aha-liye uyguladığı mezalimlere son verilmesi konusunda işgalin ilk za-manlarında girişimlerde bulunulmuşsa da bir sonuç alınamamıştır. İzmir'in işgalinden önce Doğu Trakya işgalinin geçici olduğu düşü-nüldüyse de işgalden sonra durumun kalıcı olduğu anlaşılmıştır. Bu tarihten sonra Yunanların buradan gönderilmesinin mümkün olmadığı anlaşılmakla birlikte I. Kolordu Kumandanlığı ile Edirne Valiliğinden Yunan askerlerinin sayısının arttırılmaması istenmiş-tir. Fakat asker sevkiyatının devam etmesi bu isteğin mümkün ol-madığını göstermiştir.¹¹¹

SONUÇ

Birinci Dünya Savaşı sonucunda imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşmasına dayanarak İtilaf Devletleri tüm Osmanlı toprakla-rında olduğu gibi Edirne ve çevresinde de Osmanlı ordusunu terhis ettirmiş, silah ve cephanesine el koymuş ve böylece bölge savunma-sız bırakılmıştır. Yüzyıllarca işgal ve istilalara uğrayan ve Osmanlı hakimiyetinde kaldığı yaklaşık 300 yıl boyunca işgale uğramayan fakat ilki 1829 senesi olmak üzere 1878 ve 1913'te işgale uğrayan Edirne ve çevresi 1919'da önce Fransızlar sonrasında da Yunanlar tarafından işgal edilmiştir.

Yunanistan'ı kurtarıcı gibi gören ve Edirne çevresinde birbi-rine hem uzak hem de yakın kasaba ve köylerden gelen bazı yerli Rumların katılımıyla oluşturulan yerli Rum çeteler; onları kışkırtan Yunanlarla beraber gasp, yağma, hırsızlık, adam öldürme, işkence, yaralama, ibadete engel olma, haberleşmeyi engelleme, kamu ve güvenlik güçlerine saldırı gibi çok sayıda mezalim gerçekleştirmiştir. Bu mezalimde hem Türk ve Müslümanlar hem de Rum ve diğer gayrimüslimler zarar görmüştür. Tıpkı daha önce aynı bölgenin I. Balkan Savaşı sonucunda işgale uğradığı dönemde yaşadığı meza-limde olduğu gibi; yine aynı dönemde Osmanlı toprağı olan Batı Anadolu ve Batı Trakya'da yaşandığı gibi. Dünya kamuoyunda

¹¹⁰ Arşiv Belgelerine Göre, C. II, 36-37.

¹¹¹ Cambaz, "İtilaf Devletleri'nin," 134.

işgallerini meşrulaştırmak için Yunanların ileri sürdüğü *Türklerin Rumları katlettiği* iddiasının aksine başta Edirne ve çevresi olmak üzere Yunan işgaline uğrayan bölgelerde asıl katledilenlerin Türk ve Müslümanlar olduğu ortadadır. Yunanlar bölgedeki tüm bu faaliyetleri İtilaf Devletleri'nden aldıkları destek sayesinde belli bir plan ve program içerisinde gerçekleştirmiştir.

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın *Türk ordusu terhis edilecek* şeklindeki maddesi gereğince Türk jandarması bölgede sayıca çok azalmıştır. Mevcut askerlerle, Yunan işgaline ve Rum çetelerin saldırılarına karşı Türk jandarması ve kamu görevlileri asayişini temin etmeye, ahalinin can ve mal güvenliğini korumaya çalışmıştır. Yine aynı antlaşmanın cephane konusundaki maddesi yüzünden Türk jandarması ve kamu görevlileri yetersiz cephane ve kısıtlı imkanlara rağmen görevini yerine getirmeye çalışmıştır. Türk jandarması, yetersiz cephaneyle Yunanların nüfus durumunu kendi lehlerine çevirme çalışmalarını da engellemeye çalışmıştır. Yunanların Edirne ve çevresinde ahaliye yaşattıkları mezalim, Türk yetkililerince İtilaf Devletleri'ne iletirse de Yunanlara engel olmamaları onlara destek verdiklerini kanıtlamıştır.

Geldikleri günden beri Yunan taburunun ve Rum çetelerin gerçekleştirdiği tüm mezalim, dönemin Osmanlı devlet memurları tarafından alt makamlardan üst makamlara olmak üzere sürekli rapor edilmiştir. Bu raporlar devletin kayıtlarına geçerek arşiv kayıtları oluşmuştur. Bu arşiv belgeleri günümüzde Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde bulunmaktadır. Arşivde çok sayıda olan bu belgelerde Edirne ve çevresinde yaşanan bazı mezalim olaylarına çalışmada yer verilmiştir. Çalışmada bölgede yaşanan tüm mezalime yer verilmesi mümkün değildir. Sadece bu aktarılan olaylar bile Yunanların ve Rum çetelerin bölgede yaşattığı vahşet ve mağduriyeti ve Yunan mezaliminin boyutunu göstermiştir. Bu çalışmada, Yunanların işgal ettiği Osmanlı topraklarında sadece Batı Anadolu ve Batı Trakya'da değil aynı zamanda Doğu Trakya'da özellikle İstanbul'a yakın olması nedeniyle Edirne ve çevresinde yoğun bir şekilde mezalimde bulunduğu ortaya konulmuştur.

KAYNAKÇA

1. Arşiv Belgeleri

A. Başkanlık Cumhuriyet Arşivi

Dâhiliye Nezâreti Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti Asayiş Kalemî (DH.EUM.AYŞ)

- BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/41/3. (30 Kanunusani 1335-30 Ocak 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/41/1. (10 Şubat 1335-10 Şubat 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/1. (26 Mart 1335-26 Mart 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/3. (26 Mart 1335-26 Mart 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/5. (26 Mart 1335-26 Mart 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/7. (8 Nisan 1335-8 Nisan 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/11. (21 Nisan 1335-21 Nisan 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 73/31/13. (22 Nisan 1335-22 Nisan 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/38/8. (1 Haziran 1335-1 Haziran 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/38/6. (4 Haziran 1335-4 Haziran 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/38/2. (9 Haziran 1335-9 Haziran 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/38/10. (14 Haziran 1335-14 Haziran 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 12/38/11. (14 Haziran 1335-14 Haziran 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 14/77/5. (6 Temmuz 1335-6 Temmuz 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 15/9/3. (12 Temmuz 1335-12 Temmuz 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 15/86/1. (16 Temmuz 1335-16 Temmuz 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 23/23/1. (30 Eylül 1335-30 Eylül 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/150/7. (2 Teşrinisani 1335-2 Kasım 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/150/5. (11 Teşrinisani 1335-11 Kasım 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/5. (12 Teşrinisani 1335-12 Kasım 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/1. (19 Teşrinisani 1335-19 Kasım 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/7. (22 Teşrinisani 1335-22 Kasım 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/9. (22 Teşrinisani 1335-22 Kasım 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/108/11. (26 Teşrinisani 1335-26 Kasım 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/19. (Kanunuevvel 1335-Aralık 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/9. (2 Kanunuevvel 1335-2 Aralık 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/11. (3 Kanunuevvel 1335-3 Aralık 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/15. (3 Kanunuevvel 1335-3 Aralık 1919)
BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/72/21. (7 Kanunuevvel 1335- 7 Aralık 1919)

- BCA, DH.EUM.AYŞ, 27/150/1. (11 Kanunuevvel 1335-11 Aralık 1919)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/110/5. (23 Kanunuevvel 1335-23 Aralık 1919)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/110/3. (31 Kanunuevvel 1335-31 Aralık 1919)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/26/1. (5 Kanunusani 1336-5 Ocak 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/26/3. (5 Kanunusani 1336-5 Ocak 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/89/1. (6 Kanunusani 1336-6 Ocak 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/69/3. (6 Kanunusani 1336-6 Ocak 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 29/110/1. (7 Kanunusani 1336-7 Ocak 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/26/5. (13 Kanunusani 1336-13 Ocak 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 30/40/1. (14 Kanunusani 1336-14 Ocak 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 34/41/3. (7 Mayıs 1336-7 Mayıs 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/1. (22 Haziran 1336-22 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/35/3. (23 Haziran 1336-23 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/6. (23 Haziran 1336-23 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/3. (23 Haziran 1336-23 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/70/3. (23 Haziran 1336-23 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/35/1. (27 Haziran 1336-27 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/39/5. (28 Haziran 1336-28 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/5. (28 Haziran 1336-28 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/7. (28 Haziran 1336-28 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/1. (29 Haziran 1336-29 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 42/70/1. (29 Haziran 1336-29 Haziran 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/45/3. (6 Temmuz 1336-6 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/45/1. (11 Temmuz 1336-11 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/3/2. (6 Temmuz 1336-6 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/48/3. (8 Temmuz 1336-8 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/3. (10 Temmuz 1336-10 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/5. (11 Temmuz 1336-11 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 43/48/1. (11 Temmuz 1336-11 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 75/117/1. (15 Temmuz 1336-15 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/18/4. (19 Temmuz 1336-19 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/18/6. (19 Temmuz 1336-19 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/18/1. (20 Temmuz 1336-20 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 44/31/3. (22 Temmuz 1336-22 Temmuz 1920)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 62/20/7. (3 Temmuz 1338-3 Temmuz 1922)
- BCA, DH.EUM.AYŞ, 62/20/3. (6 Temmuz 1338-6 Temmuz 1922)

2. Araştırma-İncelemeler

Akın, Veysi. "Trakya'nın Türklere Devir Teslimi." Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi, 1994.

Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi. C. I. Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 1996.

Arşiv Belgelerine Göre Balkanlar'da ve Anadolu'da Yunan Mezâlimi, C. II. Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, 1996.

Bıyıklıoğlu, Tevfik. *Trakya'da Millî Mücadele*. C. I. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 1992.

Bilgi, Nejdet. "Wilson Prensipleri'nin Taşrada Küçük Bir Yansıması: Vilson Gazetesi." *Tarih İncelemeleri Dergisi*. 33/1 (2018): 1-19.

Boykot, Seher. "Milli Mücadele Sürecinde Trakya'da Yunan Mezalimi." *Osmanlı'dan İşgal Yıllarına Mütarekeden Cumhuriyet Günlerine Mudanya* içinde, Yay. Haz. Dr. Zeynep Dörtok Abacı, 131-146. Bursa: Gaye Kitabevi, 2008.

Bozkurt, Abdurrahman. "Yunanistan'ın Edirne'de İşgal Uygulamalarından Örnekler (1920-1922)." *Uluslararası Edirne'nin Fethinin 650. Yılı Sempozyumu* içinde, Ed. İbrahim Sezgin, Cengiz Fedakar, Hasan Demiroğlu, 435-455. Edirne: Trakya Üniversitesi, 2012.

Cambaz, Nagihan Ebru. "İtilaf Devletleri'nin Doğu Trakya'da İşgal Uygulamaları (1918-1920)." Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, 2018.

Çakmak, Zafer. *İzmir ve Çevresinde Yunan İşgali ve Rum Mezalimi*. İstanbul: Yeditepe Yayınevi, 2007.

Gökçen, Salim. "Milli Mücadele'de Yunan İşgallerinin Genel Karakteri." *CTAD*. 23/12 (2016): 89-111.

Gül, Nihat. *Balkan Harbi ve Takip Eden On Yıllık Süreçte Yunan Dış Politikası Esasları Ekseninde Türk ve Gayrimüslimleri Hedef Alan Baskıcı ve Asimilasyona Matuf Uygulamalar ve Günümüze Yansımaları*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, 2007.

- Güler, Ali. *Dünden Bugüne Yunan-Rum Terörü*. İstanbul; Emre Yayınları, 2003.
- Güner, Zekâî. *Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin Kuruluşu ve Faaliyetleri (1 Aralık 1918-13 Mayıs 1920)*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi, 1998.
- Kamil, İbrahim. "Bulgaristan Diplomatik Belgelerine Göre Trakya'da Millî Mücadele ve Türk-Bulgar İlişkileri (1919-1922)." *ÇTTAD*. XVII/35 (2017): 85-119.
- Mert, Özgür. "İşgalden Kurtuluşa Doğu Trakya." *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*. 58 (2016): 123-176.
- Öztürk, Cemil. "Mondros Mütarekesi." *TDVİA*. 30 (2005): 271-273.
- Pakyürek, Bahadır. "Yunan İşgal Sürecinde Lüleburgaz (1919-1922)." Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2019.
- Selek, Sabahattin. *Ulusal Kurtuluş Savaşı Milli Mücadele*. C. I. İstanbul: Milliyet, 2011.
- Şahingöz, Mehmet, Keleşyılmaz, Vahdet. "Millî Mücadele Dönemi Türk Basınında Wilson Prensipleri." *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*. 12/35 (1996): 357-378.
- Törelî, Türkmen. "Trakya'nın İşgali ve Yunan Mezalimi (1919-1922)." *Tarih Araştırmaları Dergisi*. 31/51 (2012): 237-252.
- Türkmen, Zekeriya. *Devlet Merkezine Gönderilen Raporlara Göre Batı Anadolu'da Yunan Mezalimi*. Ankara: Berikan Yayınevi, 2016.
- Yıldırım, Azmi. "Rum Çetelerinin Türklere Karşı Faaliyetleri (1912-1922)." *Türkler*. 15 (Ankara: Yeni Türkiye Yayınları, 2002): 801-809.

ETİK: Bu makale, yazarın başvuru aşamasındaki beyanına göre; araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.

ETHIC: This article has been prepared in accordance with research and publication ethics, according to the author's statement at the application stage.

ÇIKAR ÇATIŞMASI VE FİNANSAL KATKI BEYANI: Yazarın başvuru aşamasındaki beyanına göre; çalışmanın tarafsızlığı ile ilgili bilinmesi gereken bir mali katkı veya diğer çıkar çatışma ihtimali (potansiyeli) ve ilişki alanı yoktur.

CONFLICT OF INTEREST AND FINANCIAL CONTRIBUTION DECLARATION: According to the author's statement at the application stage; There is no financial contribution or other conflict of interest possibility (potential) and relationship area that should be known about the objectivity of the study.

Bu eser Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-Non-commercial 4.0 International License.

